

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ¹

ΥΠΟ
ΙΩΑΝΝΟΥ Σ. ΡΩΜΑΝΙΔΟΥ

Α) ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

1) Ρωμαίοι και Φραγκο-Λατίνοι Πάπες τῆς Ρώμης.

Τὸ κλειδί διὰ τὴν κατανόησιν τῆς μεταβολῆς τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Παραδόσεως ἀπὸ παρανόμου εἰς νόμιμον θρησκείαν καὶ κατόπιν εἰς ἐπίσημον Ἐκκλησίαν, ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία διεπίστωσε ὅτι δὲν εἶχε ἀπέναντί τῆς ἀπλῶς μίαν ἐπὶ πλεόν μορφὴν θρησκείας ἢ φιλοσοφίας, ἀλλὰ μίαν καλῶς ὀργανωμένην Ἐταιρείαν Ψυχιατρικῶν Κλινικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐθεράπευον τὴν ἀναζητοῦσαν τὴν εὐδαιμονίαν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ παρήγον φυσιολογικοὺς πολίτας μὲ ἀνιδιοτελῆ ἀγάπην, ἀφιερωμένους εἰς τὴν ριζικὴν θεραπείαν τῶν προσωπικῶν τους καὶ τῶν κοινωνικῶν νοσημάτων. Ἡ σχέσις πού ἀνεπτύχθη μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἦτο ἀκριβῶς ἀντίστοιχος πρὸς τὴν σχέσιν μεταξὺ Κράτους καὶ συγχρόνου Ἱατρικῆς.

Ἡ προσάρτησις καὶ ὁ ἔλεγχος τοῦ ἐπισκοπάτου τῆς Καρολινείου Φραγκίας ἀπὸ τὸν φραγκικὸν στρατὸν, μὲ τὴν κατάληψίν του ἀπὸ πολεμάρχους (661 καὶ ἔξης), τῶν ὁποίων καθήκον ἦτο νὰ εἰρηνεύσουν διὰ τῆς βίας καὶ τῆς θρησκείας τὸν ἐπαναστατημένον Γαλλο-Ρωμαϊκὸν πληθυσμὸν, εἶναι τὸ κλειδί κατανοήσεως τοῦ Μεγάλου Σχίσματος μεταξὺ Φραγκο-Λατινικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Χριστιανοσύνης. Αὐτοὶ οἱ Φράγκοι ἐπίσκοποι καὶ οἱ διάδοχοί των δὲν κατενόησαν ποτὲ τὴν σημασίαν τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ διαδοχῆς, τὴν ὁποίαν ὑπεβάθμισαν εἰς ἐπισκοπικὴν ἐξουσίαν ἐντὸς ἐνὸς συστήματος μυστηριακῆς μαγείας, ἡ ὁποία στέλλει τοὺς ἀνθρώπους ἢ εἰς τὸν παράδεισον ἢ εἰς τὴν κόλασιν. Αὐτὸ τὸ σύστημα μαγείας μετέφεραν εἰς τὸ

1. ΣΤ' Συνάντησις τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου Ὁρθοδόξων - Λουθηρανῶν 31/5 - 8/8/1991 ἐν Μόσχᾳ. Ἀνεθεωρήθη πρὸς ὑποβολὴν εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς Ὑποεπιτροπῆς τοῦ ὡς ἄνω θεολογικοῦ Διαλόγου 17 - 21 Ἰουνίου 1992 ἐν Γενεύῃ.

Πατριαρχεῖον τῆς Ρώμης, ὅταν τὸ κατέκτησαν διὰ τῆς βίας μετὰ ἀπὸ ἀγῶνα τοῦ ὁποῖου τὸ τελευταῖον στάδιον διήρκησε ἀπὸ τὸ 983 μέχρι τὸ 1012. Ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς ἐθνικῆς Τευτονοποιήσεως ἢ Φραγκοποιήσεως τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρώμης συνετελέσθη τὸ 1046. Τὸ Σχίσμα δὲν ἔγινε τὸ 1054. Ἄρχισε τὸ 794 καὶ ὀλοκληρώθη τὸ 1008-12 μὲ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Ρωμαίων Ὀρθοδόξων ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης καὶ τὴν κατάλειψιν του ἀπὸ Ρωμαίους δούλους τῶν Φράγκων. Οἱ Φράγκοι ἔδιωξαν τοὺς δούλους αὐτοὺς τὸ 1046 καὶ ἔκτοτε οἱ πάπες τῆς Ρώμης εἶναι Φραγκο-Λατίνοι.

Τὸ ρήγμα αὐτὸ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ παραδόσεως προεκληθῆ καὶ διετηρήθη ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς καὶ πολιτικῆς ἐξουσίας, ὡσὰν φυσιολογικὸν λειτούργημα τῆς Φραγκολατινικῆς Χριστιανοσύνης. Ἐξ ἴσου φυσιολογικῆ ἔθεωρεῖτο καὶ ἡ διαστρέβλωσις τῆς πραγματικότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὴν ὀνομαζομένην σήμερον «*Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν*».

2) Τοπικαὶ καὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

Τὸ Κανονικὸν Δίκαιον προνοεῖ διὰ τὴν κατὰ τακτὰ διαστήματα σύγκλησιν τῶν τοπικῶν Συνόδων τῶν ἐπισκόπων, προεδρευομένων ὑπὸ Μητροπολίτου, Ἀρχιεπισκόπου ἢ Πατριάρχου διὰ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὅποια εἶναι ἡ θεραπεία τῆς νοσοῦσης ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ κοινωνίας. Ἀλλὰ παρομοία προνόησις δὲν ὑπάρχει διὰ τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι αἱ τοπικαὶ σύνοδοι ἦσαν μέρος τῆς πρωτογενοῦς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἦτο κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἑκτακτοῦ καὶ αὐτοκρατορικῆ. Δύναται τις νὰ παραλληλίσῃ τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους μὲ τὴν Ἀποστολικὴν Σύνοδον τῶν Ἱεροσολύμων (Πράξ. 15, 6:6-29). Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ὅμως, συνεκαλοῦντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ρωμαίων μὲ σκοπὸν νὰ ἀναγάγῃ εἰς Ρωμαϊκὸν νόμον τὴν ἐναντι τῶν αἰρετικῶν κοινὴν πίστιν καὶ πράξιν τῶν Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτόνομων Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Ἄρειος, ὁ Νεστόριος καὶ ὁ Εὐτυχῆς κατεδικάσθησαν πρῶτα ὑπὸ τοπικῶν συνόδων καὶ κατόπιν ὑπὸ Οἰκουμενικῶν. Ὁ Παῦλος Σαμοσατεὺς κατεδικάσθη ὑπὸ τοπικῆς συνόδου, τῆς ὁποίας ἡ ἀπόφασις ἔγινε δεκτὴ ὑφ' ὄλων τῶν ὑπολοίπων συνόδων. Τὸ ἴδιον συνέβη μὲ τὸν Σαβέλλιον. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους οἱ ἐπίσκοποι ἐλάμβανον μέρος ὡς μέλη τῶν συνόδων των, τῶν ὁποίων ἐκφρασταὶ ἦσαν οἱ Μητροπολίται, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Πατριάρχαι ἢ οἱ ἐκπρόσωποι των. Θὰ πρέπει νὰ διευκρινισθῇ ὅτι οὔτε ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος

δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ τὰς Τοπικὰς Συνόδους, οὔτε αἱ Τοπικαὶ Σύνοδοι δύνανται νὰ πάρουν τὸ προβάδισμα ἔναντι Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐκτὸς ἂν ἡ μία ἢ ἡ ἄλλη παρεκκλίνει τῆς πίστεως. Τοῦτο διότι ἡ αὐθεντία ἐνυπάρχει εἰς τοὺς θεουμένους (δοξασμένους) Ἀποστόλους, Προφήτας καὶ Πατέρας, πού συμμετέχουν εἰς τὰς Συνόδους ἢ εἰς τοὺς ἀκολουθούντας τὴν διδασκαλίαν τῶν θεουμένων Συνοδικούς, καὶ ὄχι εἰς τοπικὰς ἢ Οἰκουμενικὰς Συνόδους καθ' ἑαυτάς.

B) ΜΕΘΟΔΟΣ.

Ἡ μέθοδος εἰς τὸ ὑπόβαθρον τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς εἶναι ἀπλή. Οἱ συγγραφεῖς τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ οἱ Πατέρες ἐπισημαίνουν ἐντὸς τῆς ἱστορίας τὴν ἰδικὴν των ἐμπειρίαν τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας καὶ τοῦ δοξασμοῦ (τῆς θεώσεως), τὴν ὁποῖαν ταυτίζουν μὲ ἐκείνην τῶν προφητῶν ὅλων τῶν αἰῶνων, ἀρχίζοντες τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ. Αὐτὸ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ἐπανάληψιν τῆς θεραπείας εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην, τῆς ὁποίας ἡ μέθοδος μεταδίδεται ἀπὸ ἱατροῦ εἰς ἱατρόν. Ἄλλ' εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἱατρός, ὁ ὁποῖος προσωπικῶς θεραπεύει καὶ «τελειοῖ» τοὺς ἱατροὺς Του, τόσον εἰς τὴν Παλαιάν, ὅσον εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Αὐτὴ ἡ ἱστορικὴ παράδοσις καὶ διαδοχὴ θεραπείας καὶ τελειώσεως «ἐν τῷ Κυρίῳ τῆς Δόξης», πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἐνσάρκωσίν Του, συνιστᾷ τὴν καρδίαν καὶ τὸν πυρῆνα τῆς Βιβλικῆς καὶ τῆς Πατερικῆς Παραδόσεως καὶ τοῦ Συνοδικοῦ Συστήματος.

Διαιροῦμεν τὴν ἐκθεσὶν μας εἰς τὰ ἀκόλουθα: 1) Τὰ ἱστορικὰ πλαίσια, 2) αἱ Σύνοδοι ὡς Ἐταιρεῖαι Ψυχιατρικῶν Κλινικῶν, 3) Σύνοδοι καὶ Πολιτισμοί, 4) Συμπεράσματα.

1) Ἱστορικὰ πλαίσια.

Ἡ πίστις, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, εἶναι ἡ συνεργασία μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐγκαινιάζει τὴν θεραπείαν τῆς νόσου τῆς ἰδιοτελοῦς ἀγάπης εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὴν μεταβάλλει εἰς ἀγάπην, ἡ ὁποία «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς». Ἡ θεραπεία αὐτὴ κορυφώνεται μὲ τὸν δοξασμὸν (τὴν θέωσιν) καὶ συνιστᾷ τὴν πεμπτουσίαν τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀντικατέστησε δι' αὐτῆς τὴν εἰδωλολατρείαν ὡς τὸν πυρῆνα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.

Πολιτικοὶ ἀρχιτέκτονες, τῶν ὁποίων οἱ ἱστορικοὶ ἐκθέτουν τὴν ἱστορίαν εἰς τὰ πλαίσια τῶν σχεδίων των διὰ τὸ μέλλον, ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ κόσμος δυτικοποιεῖται μέσῳ τῆς τεχνολογίας καὶ οἰκονομίας. Ὁ Ὁρθόδοξος Πολιτισμὸς ἐντάσσεται μεταξὺ ἐκείνων πού ἔπαυσαν νὰ

ἀναπτύσσονται καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ στάδιον ἀφομοιώσεως. Ἄλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς των, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἐξηφανίσθη τὸν 8ον αἰῶνα² καὶ ἀντικατεστάθη εἰς μὲν τὴν Ἀνατολὴν ἀπὸ ἑνα «*Βυζαντινὸν*» Πολιτισμὸν καὶ μίαν «*Βυζαντινὴν*» Αὐτοκρατορίαν, εἰς δὲ τὴν Δύσιν ἀπὸ ἑνα «*Εὐρωπαϊκὸν*» Πολιτισμὸν, εἶναι ἡ σύγχρονος τροποποίησις τῆς μεταφυσικῆς ἱστορίας τοῦ Καρλομάγνου.

Ὁ Καρλομάγνος (768-814) ἐχάλκευσε τὸν ἀφανισμὸν αὐτὸν τοῦ ὀνόματος «*Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας*» καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς διὰ τὴν λύση οἰκογενειακῶν του πρόβλημα. Ὁ πάππος του, Κάρολος Μαρτέλ (715-741), εἶχε νικήσει ὀριστικῶς τὴν συμμαχίαν μεταξὺ τῶν Γαλλο-Ρωμαίων ἐπαναστατῶν καὶ τῶν Νουμίδο-Ρωμαίων καὶ τῶν Ἀράβων εἰς τὰς μάχας τῶν Πυκτάβων καὶ τῆς Προβιγκίας τὸ 732 καὶ τὸ 739. Οἱ Νουμίδο-Ρωμαῖοι καὶ οἱ Ἀραβες εἶχον προσφάτως (711-719) καταλύσει τὸ βασιλεῖον τῶν Γότθων εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐν συνεννοήσει μὲ τοὺς σκλαβωμένους Ἰσπανο-Ρωμαίους ἐπαναστάτας. Οἱ Νουμίδο-Ρωμαῖοι ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὑπὸ τῆς Κων/πόλεως διορισθέντος Νουμίδο-Ρωμαίου Κυβερνήτου τῆς Μαυριτανίας εἰς τὴν Ceuta. Μία ἄλλη Γαλλο-Ρωμαϊκὴ ἐπανάστασις κατεστάλη ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὸν θεῖον τοῦ Καρλομάγνου τὸ 742, τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς του.

Ἐπρεπεν ὁ Καρλομάγνος νὰ ἐφεύρη μίαν στρατηγικὴν διὰ τὴν διάσπασιν τῆς ἐθνικῆς, θρησκευτικῆς καὶ πολιτιστικῆς ταυτότητος μεταξὺ τῶν ἰδικῶν του ὑποδοῦλων Ρωμαίων καὶ τῶν ἐλευθέρων Ρωμαίων ἐντὸς τοῦ ἐλευθέρου μέρους τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ ὁποία ἐπεκτείνετο ἀπὸ τὴν Κάτω Ἰταλίαν μέχρι τὰ σύνορα τῆς Περσίας. Ἐπενόησεν τὸ σχέδιον νὰ πείσῃ τοὺς ὑποτεταγμένους εἰς τοὺς Φράγκους Ρωμαίους, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ἰδρυθὲν Παπικὸν Κράτος, διὰ τὸ ὁποῖον διετηρήθησαν τὰ ὀνόματα Ρωμανία καὶ Res Publica Romana καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς οἰκογενείας του ἀπὸ τὸ 756, ἦτο ὅ,τι εἶχε ἀπομείνει ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν. Τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ρωμανίας εἶχε γίνῃ δῆθεν αἰρετικὸν καί, ὡς ἐκ τούτου, μίαν μισητὴ «*Γραικία*», κατοικουμένη ὄχι ἀπὸ Ρωμαίους, ἀλλὰ ἀπὸ «*αἰρετικούς Γραικούς*» καὶ βασιλευομένη ὄχι ἀπὸ «*βασίλεα τῶν Ρωμαίων*», ἀλλὰ ἀπὸ «*βασίλεα τῶν Γραικῶν*».

Μέχρι τὸ 794 οἱ Φράγκοι ἀπεκάλουν τὴν Αὐτοκρατορίαν Ρωμαϊκὴν. Τὴν μνημόνευσαν ὡς Imperium Romanum διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς τὰ Libri Carolini, δηλαδὴ τὰ βιβλία τοῦ Καρλομάγνου. Εἶναι

2. Ἡ ἀκριβὴς ἡμερομηνία ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μεταβάλλεται.

γραμμένα κατὰ τῆς Ζ΄ Οἰκ. Συνόδου καὶ ὅπου ἀποκαλοῦν τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν εἰδολωλατρικὴν καὶ αἰρετικὴν. Ἐκτοτε τὰ ὀνόματα Graeci καὶ Graecia γίνονται τὰ ὀνόματα τῶν ἐλευθέρων Ρωμαίων καὶ τῆς ἐλευθέρας Ρωμανίας εἰς τὸ ἐθιμικὸν δίκαιον τῶν Φράγκων καὶ τῶν συμμάχων των.

Οἱ νεώτεροι φύλακες αὐτοῦ τοῦ νόμου ἀντικατέστησαν τὸ «Γραικὸς» μὲ τὸ «Βυζαντινὸς» καὶ τὸ «αἰρετικὸς» μὲ τὴν «ἀλλαγὴν Πολιτισμοῦ». Οἱ ἐν λόγῳ φύλακες ἠκολούθησαν τὰ σχέδια τοῦ Ναπολέοντος καὶ τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου διὰ τὴν διάλυσιν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καταλοίπων τῆς ἐντὸς αὐτῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Κατέστρεψαν τὴν ὑπάρχουσαν νομικὴν ταύτισιν τῶν πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος μὲ τοὺς Ρωμαίους τῶν Πατριαρχείων τῆς Κων/πόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ ἐχρησιμοποίησαν αὐτὴν τὴν χάλκευσιν διὰ νὰ Βαλκανοποιήσουν τὸ Μιλῆτ τῶν Ρωμαίων³ καὶ νὰ καταστρέψουν ἐν συνεχείᾳ τὸ Οἰκουμένικον Πατριαρχεῖον τῆς Νέας Ρώμης-Κωνσταντινουπόλεως.

Στρέφοντες τὴν προσοχὴν μας πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην τοῦ 8ου αἰῶνος εὐρισκόμεθα ἔμπροσθεν πραγματικῶν καὶ ριζικῶν ἀλλαγῶν. Ἡ Κεντρο-Δυτικὴ Εὐρώπη κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν Φραγκίαν, ἡ ὁποία διαιρεῖται εἰς τὰς μεγάλας ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας (Gallia), τῆς Γερμανίας (Germania) καὶ τῆς Ἰταλίας (Italia). Ἡ Γοτθικὴ Ἰσπανία κυριαρχεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀραβας καὶ τοὺς Νομιδο-Ρωμαίους, οἱ ὅποιοι ἐπολέμησαν μαζὶ ὡς ἀπελευθερωταὶ τῶν Ἰσπανο-Ρωμαίων, τῶν ὁποίων ὅμως κατέστησαν κύριοι. Αὐτοὶ οἱ Νουμιδο-Ρωμαῖοι μετεστράφησαν πολλὰς φορὰς εἰς τὸ Ἰσλάμ κατὰ πληροφορίαν τοῦ μεγάλου Ἀραβος ἱστορικοῦ Ibn Khaldoun.

Ἡ γέννησις τοῦ Φραγκικοῦ Πολιτισμοῦ περιγράφεται εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Ἁγίου Βονιφατίου πρὸς τὸν Πάπαν τῆς Ρώμης Ζαχαρίαν (natione Graecus⁴) τὸ 741. Οἱ Φράγκοι εἶχον ἀπαλλάξει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Φραγκίας ἀπὸ ὅλους τοὺς Ρωμαίους ἐπισκόπους καὶ εἶχον αὐτοκατασταθῆ ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ διοικηταὶ τῆς. ἤρπασαν τὴν περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐχώρισαν εἰς τιμάρια, τῶν ὁποίων τὴν ἐπικαρπίαν διένειμαν ὡς Φέουδα, συμφώνως πρὸς τὸν βαθμὸν πὺν κατεῖχε ἕκαστος εἰς τὴν πυραμίδα τῆς στρατιωτικῆς φεουδαρχικῆς ἱεραρχίας. Αὐτοὶ οἱ Φράγκοι ἐπίσκοποι δὲν εἶχον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ δὲν εἶχον συνέλθει εἰς σύνοδον ἐπὶ 80 χρόνια. Συνήρχοντο

3. Ὁ Ἰσλαμικὸς νόμος ἐμερίμνησε διὰ τὴν αὐτοδιοίκησιν τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, αἵτινες ἐκαλοῦντο Μιλῆτ.

4. Δηλαδὴ γέννημα τῆς Magna Graecia τῆς Κάτω Ἰταλίας.

διὰ τὰ ἐθνικοεκκλησιαστικὰ θέματα μαζί μὲ τοὺς βασιλεῖς καὶ λοιποὺς συναδέλφους ὄπλαρχηγούς. Κατὰ τὸν Ἅγιον Βονιφάτιον, ἦσαν «ἀδηφάγοι λαϊκοί, μοιχοὶ καὶ μέθυσοι κληρικοί, οἱ ὅποιοι μάχονται εἰς τὸν στρατὸν μὲ πλήρη πολεμικὴν ἐξάρτησιν καὶ μὲ τὰς χεῖρας τῶν σφάζουν χριστιανοὺς καὶ εἰδωλολάτρας»⁵.

Πενηταετία χρόνια ἀργότερον οἱ διάδοχοι αὐτῶν τῶν ἀγραμμάτων βαρβάρων προσέθεσαν τὸ Filioque εἰς τὸ Σύμβολον καὶ κατεδίκασαν τὴν Ἀνατολικὴν Ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν ὡς αἰρετικὴν καὶ «Γραικικὴν», εἰς τὰς Συνόδους τῶν τῆς Φραγκφούρης τὸ 794 περὶ εἰκόνων καὶ τῆς Ἀκυισγράνου τὸ 809 περὶ τῆς προσθήκης τοῦ Filioque καὶ εἰς ἐποχὴν μάλιστα ποὺ δὲν ἐγνώριζον οὔτε ἓνα Πατέρα Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐπὶ 215 χρόνια οἱ Ῥωμαῖοι Πάπαι ἠρνήθησαν νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τοὺς Φράγκους κυρίους τῶν εἰς τὰ θέματα τοῦ Filioque καὶ τῶν εἰκόνων.

Αὐτοὶ οἱ Φράγκοι ἐπίσκοποι ὄχι μόνον ἀγνοοῦσαν τοὺς Πατέρας τῶν Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀλλὰ οὐδέποτε ἔμαθον, οὔτε ἐνδιεφέρθησαν ποτὲ νὰ μάθουν, κάτι διὰ τὸν φωτισμὸν τῆς καρδίας καὶ τὸν δοξασμὸν, ποὺ ἀποτελοῦν τὰς προϋποθέσεις τῶν Συνόδων αὐτῶν, ἀφοῦ εἶναι τὰ θεμέλια τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως. Μέχρι τὸν 8ον αἰῶνα ἐγνώριζαν ἀπὸς καλῶς μόνον τὸν Αὐγουστίνον, ὁ ὅποιος ὄχι μόνον δὲν ἦτο Πατὴρ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀλλὰ οὔτε εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὴν Βιβλικὴν καὶ Πατερικὴν παράδοσιν θεραπείας καὶ τελειοποιήσεως μέσῳ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας καὶ τοῦ δοξασμοῦ ποὺ συνέχεται μὲ τὸν Νεο-Πλατωνικὸν μυστικισμὸν. Ἐπομένως δὲν κατάλαβε τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν καὶ διαδοχὴν καὶ παρεξέκλινε ριζικῶς ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἀμβρόσιον ποὺ τὸν εἶχε βαπτίσει. Ὅ,τι οἱ Φράγκοι τελικὰ ἀπεδέχθησαν ἀπὸ τοὺς πατέρας, ὑπέταξαν εἰς τὰ πλαίσια τῆς σκέψεως τοῦ Αὐγουστίνου καὶ ἔτσι ἔπλασαν τὸν μῦθον περὶ Νεο-Πλατωνιζόντων Ἀνατολικῶν Πατέρων ποὺ κυριαρχεῖ ἀκόμη.

Οἱ Φράγκοι κατενόησαν τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν ὡς μαγικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία τοὺς ἐπέτρεπε νὰ τὴν καταστήσουν ἰδιοκτησίαν τῆς φυλῆς τῶν καὶ νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν ὡς τὸ κύριον μέσον δουλικῆς εἰρηνεύσεως τῶν ὑποτεταγμένων εἰς αὐτοὺς Ῥωμαίων, μέσῳ τοῦ φόβου τῆς θρησκευτικῆς καὶ στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας τῶν ὁμοεθνῶν ἐπισκόπων τῶν. Ἡ διδασκαλία τοῦ Αὐγουστίνου περὶ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ ἀπολύτου προορισμοῦ ἐβόηθησεν τοὺς Φράγκους εἰς τὸ ἔργον τους.

5. Migne, *PL* 89, 744: Mansi 12, 313-314.

Αὐτὸ εἶναι τὸ σχίσμα μεταξύ Φράγκων καὶ Ρωμαίων, τὸ ὁποῖον κατέληξεν εἰς σχίσμα μεταξύ Ρωμαϊκοῦ καὶ Φραγκο-Λατινικοῦ Χριστιανισμοῦ, μὲ τοὺς διαμετρικῶς ἀντιτιθεμένους τρόπους κατανοήσεως τῆς ἀποστολῆς τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν συνόδων τῶν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας. Οἱ Φράγκοι κυριολεκτικῶς κατέλαβον μίαν ἱατρικὴν ἑταιρείαν καὶ τὴν μετέτρεψαν εἰς ἑταιρείαν κομπογιαννιῶν. Οἱ Ἀνατολικοὶ Φράγκοι ὠλοκλήρωσαν τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἑταιρείας αὐτῆς τῶν κομπογιαννιῶν, ὅταν ὀριστικῶς πλέον κατέλαβον τὸν Παπικὸν θρόνον μεταξύ τῶν ἐτῶν 1012 καὶ 1046.

Ἐνῶ οἱ Νορμανδοὶ Φράγκοι ἐδιώχναν τὸν Ρωμαϊκὸν μας στρατὸν ἀπὸ τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ βοηθοῦσαν τοὺς Ἰταλο-Φράγκους νὰ ἀρπάξουν τὸν Φραγκο-Λατινικὸν πλέον Παπικὸν Θρόνον ἀπὸ τοὺς Φράγκους αὐτοκράτορας τῆς Φραγκονίας, ὁ Δουξ τοὺς Οὐιλμένοσ τῆς Νορμανδίας εἰσέβαλε καὶ κατέκτησε τὴν Ἀγγλίαν μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Φράγκου πάπα Ἀλεξάνδρου Β΄ τὸ 1066. Ἐγκατέστησε τὸν Λογγοβάρδον φίλον τοῦ Lanfranc καὶ διδάσκαλον τοῦ πάπα ὡς πρῶτον μὴ Ρωμαῖον/Σάξωνα Ἀρχιεπίσκοπον Κανταβουργίας τὸ 1070 καὶ μαζὶ ἀντικατέστησαν ὅλους τοὺς Ὀρθοδόξους ἐπισκόπους μὲ Φραγκο-Λατίνους. Ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι καὶ ἡγούμενοι καθηρέθησαν ἐν σώματι⁶ καὶ κατεδικάσθησαν εἰς φυλάκισιν, ὅπου ἀπέθαναν ἀπὸ βασανιστήρια καὶ πείναν⁷. Τοὺς Φραγκο-Λατίνους ἐπισκόπους καὶ ἡγουμένους ἐσκότωνε ὁ λαὸς δεδομένων εὐκαιριῶν⁸. Οἱ Σάξωνες καὶ Κέλτες ἐώρτασαν τὸν θάνατον τοῦ Lanfranc τὸ 1089 μὲ τὴν τρίτην καὶ σοβαροτέραν ἐπανάστασιν κατὰ τῶν Φραγκο-Λατίνων⁹. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους μεταρρυθμίσεις μέσῳ στρατιωτικῆς ἰσχύος ἔγιναν σταυροφορίαι εἰς τὴν Δύσιν καὶ τὴν Ἀνατολήν. Ἐν καιρῷ προεκάλεσαν τὴν ἐπανάστασιν τῶν Προτεσταντῶν καὶ συνήντησαν οὐδεμίαν ἐπιτυχίαν εἰς τοὺς Ἀνατολικοὺς Ρωμαίους καὶ ἀρκετὴν μεταξύ τῶν Σλαύων.

Εἰς τὴν παράδοσιν αὐτὴν τῶν φονέων ἐπισκόπων, κληρικῶν καὶ μοναχῶν ἔδωσε τὴν τελικὴν τῆς θεολογικῆς μορφῆν ὁ «Ἅγιος» Βερνάρδος ὁ Clairvaux εἰς τὰ κηρύγματά του «*De Laude novae militiae*

6. Ἴδε Augustus Thierry, *Histoire de la Conquete de l'Angleterre par les Normands*, Paris 1843, τόμ. 2, pp. 147 (1071-1072), 215-219 (1075-1076), 284, 313-314, 318 (1087-1094); τόμ. 3, pp. 35 (1110-1138), 214-215 (1203).

7. *Αὐτόθι*, τόμ. 2, pp. 55, 66 (1068), 111, 145, 184 (1070-1072), 215 (1075-1076), 240-242 (1082), 313-316 (1088-1089); τόμ. 3, pp. 35, 44, 47 (1110-1140).

8. *Αὐτόθι*, τόμ. 2, pp. 323, 236 (1080); τόμ. 3, pp. 27, 36-37, 39 (1110-1138), 55 (1141-1142); τόμ. 4, p. 349 (1387).

9. *Αὐτόθι*, τόμ. 2, p. 315.

*ad milites Templi*¹⁰, ὅπου ὑποστηρίζει ὅτι ὁ κληρικὸς ἱππότης Ναΐτης «ὁ ὅποιος φρονεῖ διὰ τὴν (Φραγκολατινικὴν) θρησκείαν δὲν πράττει κανὲν κακόν, ἀλλὰ τοῦναντίον καλόν, διὰ τὸν λαόν του καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν του· ὅταν σκοιῶνῃ τὸν ἀντίπαλόν του, ἐκδικεῖται τὸν Χριστόν. Ἔτσι ἀπὸ κάθε πλευρᾶ ὁ Θεὸς ἱκανοποιεῖται»¹¹. Ἡ τελικὴ μορφή τῆς παραδόσεως ταύτης ἐδόθη ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια καὶ τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν, ὅπου οἱ ἐπίσκοποι καταδίκασον τοὺς αἰρετικούς καὶ ἀνυποτάκτους εἰς φυλάκισιν, βασανιστήρια καὶ θάνατον ποὺ ἐξετελοῦντο ἀπὸ τοὺς στρατοὺς τῶν ἐπισκόπων.

Ὁ φόβος τῶν ἐξομολόγων ἱερέων, τῶν ἐπισκόπων καὶ τὰ μηχανήματα βασάνων τῶν ἐπισκοπικῶν κάστρων προξενούσαν μάλιστα εὐσέβειαν εἰς τοὺς δουλοπαροίκους καὶ βιλλάνους. Ἀλλὰ οἱ πλείστοι ἀντέδρασαν βιαίως κατὰ τοῦ κλήρου, τοῦ βασιλέως καὶ τῶν εὐγενῶν ποὺ δὲν εἶχον τὴν σύνεσιν νὰ μεταναστεύσουν ἐγκαίρως κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν.

Ὁ Ὀρθόδοξος Πολιτισμὸς πράγματι δύναται νὰ ἐξαφανισθῆ, ὄχι ὁμως λόγῳ δυτικοποιήσεως, ἀλλὰ λόγῳ ἰσχυρῶν στοιχείων φραγκολατινοποιήσεως, ἢ ὅποια εἰσήχθη εἰς τὴν Ρωσίαν ὑπὸ τοῦ Πέτρου τοῦ Μεγάλου (1682-1725), τοῦ ὁποίου ἡ ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ ἔγινε νόμος τοῦ Νέου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τὸ 1827.

Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἐπέρασεν ἀπὸ μίαν μακρὰν διαδικασίαν ἀποφραγκολατινοποιήσεως, μέσῳ ἰσχυρῶν στοιχείων ἐπανελληνοποιήσεως καὶ ἐπαναρωμαιοποιήσεως, ἀλλὰ ὄχι εἰς τὴν ἀποστολικὴν τῶν μορφῆν. Τὸ ἔμβρυόν των ἐνεφανίσθη τὸν 12ον αἰῶνα μὲ τὴν ἀνοδὸν τῆς μεσαίας τάξεως καὶ ἤρχισε νὰ κυφορῆται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τῆς Προτεσταντικῆς Μεταρρυθμίσεως. Ἐγεννήθη εἰς τὸν Διαφωτισμὸν καὶ ὠρίμασε κατὰ τὴν Ἀμερικανικὴν καὶ, κυρίως, κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Ἡ Ἀμερικανικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία, στηριζόμενα ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν πολιτῶν, ἤρχισαν τὴν προοδευτικὴν καταστροφὴν τῆς τάξεως τῶν ἐκ γενετῆς βασιλέων καὶ εὐγενῶν, τὴν ὁποίαν εἶχαν ἐπιβάλει οἱ Φράγκοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι σύμμαχοί των Τεύτονες, ὅταν ἔθεμελίωσαν εἰς τὴν Δύσιν τὸν Λατινικὸν τῶν Χριστιανισμὸν καὶ Πολιτισμὸν ἐπάνω εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Ρωμαϊκῆς Χριστιανοσύνης καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ τῆς Πολιτισμοῦ, τὰ ὅποια μαζὶ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης εἶχαν κατακτήσει.

10. Migne, *PL* 182, 921-940. Μεταξὺ 1128 καὶ τὸν Μάϊον τοῦ 1136.

11. Ὡς συνοψίζεται εἰς τὸ *The History of Feudalism*, ὑπὸ τοῦ David Herlihy, 1970, p. 282-283.

Ἡ Φραγκολατινική μεταφυσική, κοσμολογία καὶ ψυχολογία μετεβλήθησαν εἰς ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος, μὲ παραλλήλους προόδους εἰς τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην.

Αὐτὸ ὅμως δὲν συνέβη παντοῦ καὶ οὔτε κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν. Οἱ βασιλεῖς, οἱ εὐγενεῖς, καθὼς καὶ ἡ Παπωσύνη καὶ αἱ Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι, ποὺ συνεχίζουν νὰ χρησιμεύουν ὡς στηρίγματα τῶν καταλοίπων τῆς τάξεως τῶν βασιλέων καὶ εὐγενῶν, χρειάζονται πολὺ τὴν ταύτισιν τοῦ Φραγκο-Λατινικοῦ (Dark Ages) μετὰ τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ.

Ἄκριβῶς αὐτὴν τὴν ταύτισιν ἀπέρριψαν ἡ Ἀμερικανικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις καὶ μέρος τοῦ Προτεσταντισμοῦ.

2) Αἱ Σύνοδοι ὡς Ἐταιρεῖαι Ψυχιατρικῶν Κλινικῶν.

Ὅφειλομεν νὰ ἔχωμεν σαφῆ εἰκόνα τῶν πλαισίων ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Κράτος εἶδον τὴν συμβολὴν τῶν θεουμένων εἰς τὴν θεραπείαν τῆς νόσου τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ εἰς τὴν τελειοποίησίν της, διὰ νὰ κατανοήσωμεν τόσον τὴν ἀποστολὴν τῶν συνόδων, ὅσον καὶ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία τὰς ἐνσωμάτωσε εἰς τὸ διοικητικόν της δίκαιον. Οὔτε ἡ Ἐκκλησία, οὔτε τὸ Κράτος εἶδον τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀπλὴν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν τῶν πιστῶν διὰ τὴν μετὰ θάνατον εἰσοδόν των εἰς τὸν παράδεισον. Τοῦτο θὰ ἰσοδυναμῆ με ἰατρικὴν συγχώρησιν τῶν νόσων τῶν ἀσθενῶν διὰ τὴν μετὰ θάνατον θεραπείαν των. Καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Κράτος ἐγνώριζον καλῶς ὅτι ἡ ἄφεσις ἁμαρτιῶν ἦτο μόνον ἡ ἀρχὴ τῆς θεραπείας τῆς ἀναζητούσης τὴν εὐδαιμονίαν νόσου τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ θεραπεία αὐτὴ ἤρχιζεν μετὰ τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας, ἔφθανεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς καρδίας εἰς τὴν φυσικὴν τῆς κατάστασιν τοῦ φωτισμοῦ καὶ ἐτελειοποιεῖτο ὁ ὅλος ἄνθρωπος εἰς τὴν ὑπὲρ φύσιν κατάστασιν τοῦ δοξασμοῦ, δηλαδὴ τῆς θεώσεως. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς θεραπείας καὶ τῆς τελειώσεως ταύτης δὲν ἦτο μόνον ἡ κατάλληλος προετοιμασία διὰ τὴν μετὰ τὸν σωματικὸν θάνατον ζωὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ μεταμόρφωσις τῆς κοινωνίας ἐδῶ καὶ τῶρα ἀπὸ συγκροτήματα ἐγωϊστικῶν καὶ ἐγωκεντρικῶν ἀτόμων εἰς κοινωνίαν ἀνθρώπων μετὰ ἀνιδιοτελεῆ ἀγάπην, «*ἥτις οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς*».

α) Παράδεισος καὶ Κόλασις.

Ἐκαστος θὰ ἴδῃ τὴν ἐν Χριστῷ δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ φθάσῃ εἰς τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον τῆς τελειώσεως τὸν ὁποῖον ἔχει ἐπιλέξει καὶ διὰ τὸν ὁποῖον ἔχει ἐργασθῆ. Ἀκολουθοῦντες τὸν Ἄπ. Παῦλον, τὸν

Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην καὶ τὴν ἰδικήν των πείραν οἱ Πατέρες ὑποστηρίζουν ὅτι θὰ σωθοῦν ἐκεῖνοι ποὺ βλέπουν τὸν ἀναστάντα Χριστὸν ἐν δόξῃ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, εἴτε «*δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι*» μέσω τῶν ἀδιαλείπτων ἐν τῇ καρδίᾳ προσευχῶν καὶ ψαλμῶν, εἴτε «*πρόσωπον πρὸς πρόσωπον*» μέσω τοῦ δοξασμοῦ. Ἐκεῖνοι, ποὺ δὲν Τὸν βλέπουν οὕτως εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, θὰ ἴδουσι τὴν δόξαν Του ὡς αἰώνιον καὶ καταναλίσκον πῦρ καὶ σκότος ἐξώτερον εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Ἡ ἄκτιστος δόξα, τὴν ὁποῖαν ἔχει ὁ Χριστὸς κατὰ φύσιν ἀπὸ τὸν Πατέρα, εἶναι παράδεισος δι' ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἡ ἐγωκεντρικὴ καὶ ἰδιοτελεῆς ἀγάπη ἔχει θεραπευθῆ καὶ μεταμορφωθῆ εἰς ἀνιδιοτελεῆ ἀγάπην. Ὅμως ἡ ἰδία δόξα εἶναι τὸ ἄκτιστον πῦρ τὸ αἰώνιον καὶ ἡ κόλασις δι' ἐκείνους ποὺ ἐπέλεξαν νὰ μείνουν ἀθεράπευτοι μέσα εἰς τὴν ἰδιοτελείαν των.

Δὲν εἶναι, ἐν προκειμένῳ, σαφεῖς μόνον ἡ Γραφή καὶ οἱ Πατέρες, ἀλλὰ καὶ αἱ Ὁρθόδοξοι εἰκόνες τῆς Κρίσεως. Τὸ ἴδιον τὸ ἐκπηγάζον ἐκ τοῦ Χριστοῦ χρυσοῦν φῶς τῆς δόξης, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον περικλείονται οἱ φίλοι Του, γίνεται κόκκινον καθὼς κυλᾷ πρὸς τὰ κάτω διὰ τὴν ἀγκαλιάση, αὐτὴ ἡ ἰδία θεία ἀγάπη, τοὺς «*κατηραμένους*», ποὺ τὴν βλέπουν ὡς δύναμιν κολαστικὴν. Αὐτὴ εἶναι ἡ δόξα καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ποὺ καθαρίζει τὰ ἁμαρτήματα ὄλων, ἀλλὰ δοξάζει τοὺς μὲν καὶ κολάζει τοὺς δέ. Ὅλοι θὰ ὀδηγηθοῦν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «*εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν*», δηλαδὴ θὰ ἴδουσι τὸν Χριστὸν μετὰ τῶν φίλων Του ἐν δόξῃ, ἀλλὰ ὅλοι δὲν θὰ δοξασθοῦν. «*Οὓς ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν*», κατὰ τὸν Ἁγ. Παῦλον. Ἡ παραβολὴ περὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ πλουσίου εἰς τὸν τόπον τῶν βασάνων εἶναι σαφής. Ὁ πλούσιος βλέπει, ἀλλὰ δὲν μετέχει (Λουκ. 16:19-31).

Ἡ Ἐκκλησία δὲν στέλνει κανένα εἰς τὸν παράδεισον ἢ εἰς τὴν κόλασιν, ἀλλὰ προετοιμάζει τοὺς πιστοὺς διὰ τὴν θέαν τοῦ Χριστοῦ ἐν δόξῃ τὴν ὁποῖαν θὰ ἔχουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν κολασμένον τόσον, ὅσον καὶ τοὺς ἁγίους. Θέλει τὴν θεραπείαν ὄλων, ἀλλὰ ὅλοι δὲν δέχονται τὴν θεραπείαν ποὺ Αὐτὸς προσφέρει. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ ἄφεσις ἁμαρτιῶν δὲν εἶναι ἀρκετὴ προετοιμασία γιὰ νὰ ἴδη κανεὶς τὸν Χριστὸν ἐν δόξῃ καὶ νὰ δοξασθῇ.

Εἶναι φανερόν ὅτι ἡ Φραγκο-Λατινικὴ Παράδοσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ σεσωσμένοι εἶναι ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Χριστὸς δῆθεν κατήλλαξε τὸν Πατέρα του, δὲν ἔχει θέσιν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν. Ἐρμηνεύων τὸ 2 Κορ. 5:19, π.χ., ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος λέγει: «*Κατηλλάγητε τῷ Θεῷ. Καὶ οὐκ εἶπε καταλλάξατε ἑαυτοῖς τὸν Θεόν, οὐ γὰρ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἐχθραίνων, ἀλλ' ἡμεῖς· Θεὸς γὰρ οὐδέποτε ἐχθραίνει*».

Ἐντὸς τῶν ὡς ἄνω πλαισίων κατενόησεν τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος τὴν

ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θεραπευτικὴν καὶ τελειωτικὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ γενικὸν ὄφελος τῆς κοινωνίας. Ἄλλως δὲν διαφέρουν κατ' οὐσίαν μεταξύ των αἱ θρησκείαι ποὺ ὑπόσχονται τὴν μετὰ θάνατον ἱκανοποίησιν, ἀντὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θεραπείας τῆς νόσου τῆς ἐπιθυμίας δι' εὐδαιμονίαν.

β) Τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον τοῦ Παύλου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.¹²

Τὰ κεφάλαια 12 ἕως 15 τῆς Α΄ πρὸς Κορινθίους εἶναι μοναδικὸν παράθυρον, μέσῳ τοῦ ὁποίου δύναται κανεὶς νὰ θεωρήσῃ τὴν πραγματικότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς σώματος τοῦ Χριστοῦ. Οἱ μετέχοντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐντάσσονται εἰς δύο ομάδας ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς θεραπείας καὶ τῆς τελειώσεως: τοὺς φωτισμένους καὶ τοὺς δοξασμένους. Τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἀναγράφονται σαφῶς εἰς τὴν Α΄ Κορ. 12:28¹³.

Ἀρχίζει κανεὶς μὲ τὸ νὰ γίνῃ «ιδιώτης», (λαϊκὸς)¹⁴ ὅστις λέγει «ἀμὴν» κατὰ τὴν λογικὴν λατρείαν ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὴν νοερὰν ἐν τῇ καρδίᾳ γενομένην λατρείαν. Εἰς αὐτὸ τὸ στάδιον ἀσχολεῖται ὁ ιδιώτης μὲ τὴν μετάβασιν τοῦ ἀπὸ τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας εἰς τὸν φωτισμὸν αὐτῆς ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν ἐκείνων ποὺ εἶναι ναοὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποτελοῦν τὸ «*βασιλεῖον ἱεράτευμα*».

Οἱ βαθμίδες τοῦ φωτισμοῦ ἀρχίζουν μὲ τὰ «γένη γλωσσῶν», τὸ κατώτερον τῶν χαρισμάτων, εἰς τὴν 8ην θέσιν καὶ φθάνουν μέχρι τὸ χάρισμα τοῦ «*διδασκάλου*» εἰς τὴν 3ην θέσιν.

Ἐπικεφαλῆς τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ «*προφῆται*», (εἰς

12. Ἡ ἐρμηνεία αὐτῆ τοῦ Παύλου στηρίζεται ἐπὶ τῆς πατερικῆς Παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πληροφοριῶν ληφθεισῶν κατὰ τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ διάλογον Ὁρθοδόξων καὶ Ἰουδαίων, ὅστις ἐγένετο τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1979. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐκπρόσωποι παρατήρησαν ὅτι ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ δοξασμὸς, περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλοῦν οἱ ἅγιοι Πατέρες καὶ ποὺ ἀνέφερα, ἦτο ἐκεῖνος τῶν Hasidim. Προφανῶς οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ Φαρισαῖοι τοῦ Παύλου ἀνῆκουν εἰς τὴν ἐν λόγῳ παράδοσιν.

13. Ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος συνοψίζει τὴν Πατερικὴν ἐρμηνευτικὴν περὶ τῆς Α΄ Κορ. 12:27-28. «*Τίνα δὲ καὶ τὰς διαφορὰς τῶν μελῶν καὶ τίνα ταῦτα καὶ τίνες εἰσὶν ἀποδείξει, ἔφη Ἵμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ... γένη γλωσσῶν. Εἶδες τὰς διαφορὰς τῶν μελῶν τοῦ Χριστοῦ; Ἐμαθες τίνες εἰσὶ μέλη αὐτοῦ;*» «*Βίβλος τῶν Ἡθικῶν στ' πῶς ἐνοῦται τῷ Χριστῷ καὶ Θεῷ καὶ ἐν γίνονται μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ ἅγιοι.*»

14. Πιστὸς μὲ τὸ βάπτισμα τοῦ ὕδατος μὴ εἰσελθὼν ἀκόμη εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ φωτισμοῦ, δηλαδὴ εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Πνεύματος, καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐχὶ ἀκόμη μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ «*βασιλείου ἱερατεύματος*». Διὰ τοῦτο καὶ λέγεται ιδιώτης, ἀφ' οὗ ιδιωτεύει.

τὴν 2αν θέσιν), οἱ ὅποιοι ἔλαβον τὴν ἰδίαν ἀποκάλυψιν μὲ τοὺς ἀποστόλους (Ἐφ. 3:5) εἰς τὴν 1ην θέσιν καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ἀποτελοῦν «τὸ θεμέλιον» τῆς Ἐκκλησίας (Ἐφ. 2:20). Οἱ ἀπόστολοι καὶ προφῆται εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ παρόμοιον τρόπον πού οἱ ἱατροὶ εἶναι τὸ θεμέλιον τῶν νοσοκομείων.

Τὰ «γένη γλωσσῶν» εἶναι τὸ θεμέλιον, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον οἰκοδομοῦνται ὅλα τὰ ἄλλα χαρίσματα πού ἀναστέλλονται προσωρινῶς μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δοξασμοῦ (Α΄ Κορ. 13:8). Ὡς ἀπόστολος ὁ Παῦλος κατατάσσει τὸν ἑαυτόν του εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν πού «ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ»: Ὅμως διατηρεῖ ἀκόμη «τὰ γένη γλωσσῶν», δηλαδή τὸ κατώτερον τῶν χαρισμάτων. Γράφει: «*Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ*» (Α΄ Κορ. 14:18). Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὰ «γένη γλωσσῶν» ἀνήκουν εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῶν χαρισμάτων ἐντὸς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὸ «*μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι;*» ὁ Παῦλος ἐννοεῖ τοὺς «*ιδιώτας*», οἱ ὅποιοι δὲν ἀριθμοῦνται μεταξὺ τῶν ναῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ (1 Κορ. 12:28).

Ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ δοξασμὸς τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι βαθμοὶ αὐθεντίας προερχόμενοι ἀπὸ ἀνθρωπίνην ὑπόδειξιν ἢ ἐκλογὴν. Εἶναι ἐκ Θεοῦ χαρίσματα πρὸς ἐκείνους πού συνειργάσθησαν μὲ φωτισμένους καὶ θεουμένους, διὰ νὰ τοὺς διαδεχθοῦν ὡς θεραπευμένοι καὶ τελειοποιημένοι, ἵνα διατηρήσουν οὕτω τὴν ἀποστολικὴν αὐτὴν παράδοσιν καὶ διαδοχὴν ἀπὸ γενεᾶν εἰς γενεάν. Τὸ ὅτι ὁ Παῦλος καλεῖ τὰ μέλη τῶν κατωτέρων βαθμίδων θεραπείας καὶ τελειότητος νὰ ἀναζητήσουν τὰ κρείττονα χαρίσματα, σημαίνει σαφῶς ὅτι ὅλοι ὀφείλουν καὶ δύνανται νὰ γίνουν προφῆται, δηλαδή νὰ φθάσουν εἰς τὸν δοξασμόν. «*Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε*» (Α΄ Κορ. 14:5).

γ) Ψυχιατρικὴ Κλινικὴ.

Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Παύλου ὁμοιάζει μὲ ψυχιατρικὴν κλινικὴν. Ἡ ἀντίληψίς του, ὅμως, διὰ τὴν νόσον τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος εἶναι πολὺ πιδὸ διορατικὴ ἀπ' ὅ,τι εἶναι σήμερον γνωστὸν εἰς τὴν σύγχρονον ἱατρικὴν. Διὰ νὰ κατανοήσωμεν αὐτὴν τὴν πραγματικότητα, πρέπει νὰ ἴδωμεν, μέσῳ τοῦ Παύλου, τὴν Βιβλικὴν κατανόησιν τῆς φυσιολογικῆς καὶ τῆς μὴ φυσιολογικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ νοσῶν ἄνθρωπος ἀποκαθίσταται εἰς τὴν φυσιολογικὴν του κατάστασιν, ὅταν ὀδηγῆται «*εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν*» ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀληθείας, δηλαδή εἰς τὴν θέαν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ

Πατρός Του (Ἰω. 17). Οἱ ἄνθρωποι ποὺ δὲν βλέπουν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι φυσιολογικοί. «*Πάντες ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ*» (Ρωμ. 3:23). Μὲ ἄλλα λόγια ὁ μόνος ἄνθρωπος, ποὺ ἐγεννήθη εἰς τὴν φυσιολογικὴν Του κατάστασιν εἶναι ὁ Κύριος τῆς δόξης, ὁ Ὅποιος γεννηθεὶς σαρκὶ ἐκ τῆς Θεοτόκου ἀνέλαβεν ἐκουσίως τὰ ἀδιάβλητα πάθη (τ.ἔ. πείναν, δίψαν, κόπωση, ὕπνον, φθορὰν, θάνατον, φόβον θανάτου), παρ' ὅτι, ὡς κατὰ φύσιν πηγὴ τῆς ἀκτίστου «*δόξης*», καταργεῖ ταῦτα.

Ἡ ἄλλη ὄψις τοῦ ἐν λόγῳ θέματος εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀποκαλύπτει τὴν δόξαν Του εἰς τὸν καθένα, διότι δὲν θέλει νὰ κολάσῃ τοὺς μὴ καταλλήλως προσητομασμένους μὲ ἀνιδιοτελῆ ἀγάπην. Ἡ ἐκπληξις τῶν προφητῶν τῆς Π.Δ., ὅτι ἠδύναντο νὰ ζοῦν ἀκόμη, παρ' ὅτι εἶδον τὸν Θεόν, καὶ ἡ παράκλησις τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Μωϋσῆ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ σταματήσῃ νὰ δείχνῃ τὴν δόξαν Του, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποφέρουν πλέον, εἶναι ἐν προκειμένῳ σαφῶς ἐπιβεβαιωτικά.

Ἡ Ἐκκλησία τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων δὲν ἠσχολεῖτο μὲ τὸν Θεὸν μέσῳ στοχασμῶν καὶ ἀφηρημένων σκέψεων περὶ Αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ Θεὸς παραμένει μυστήριον εἰς τὴν λογικὴν καὶ ἐκείνων ἀκόμη εἰς τοὺς ὁποίους ἀποκαλύπτει τὴν ἐν Χριστῷ δόξαν καὶ βασιλείαν Του καὶ οἱ ὅποιοι μετέχουν οὕτως εἰς τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ μέσῳ τοῦ δοξασμοῦ, δηλαδὴ τῆς θεώσεώς των. Ἡ μόνη ἀπασχόλησις τῶν προφητῶν, ἀποστόλων καὶ πατέρων ἦτο: 1) ἡ θεραπεία τῶν «*ἰδιωτῶν*» (λαϊκῶν) μέσῳ τῆς καθάρσεως τῆς καρδίας των καὶ 2) ἡ μύησις των: α) εἰς τὴν κατάστασιν ὡς μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ναῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μέσῳ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας, καὶ β) εἰς «*τὸ τέλειον*» (Α΄ Κορ. 13:12), δηλαδὴ εἰς τὴν θέαν τοῦ Χριστοῦ ἐν δόξῃ «*πρόσωπον πρὸς πρόσωπον*» (Α΄ Κορ. 13:12), μέσῳ τοῦ δοξασμοῦ (Α΄ Κορ. 12:26, Ρωμ. 8:30) διὰ τὴν διακονίαν τῆς ἀνθρωπότητος (Ἰω. 17). Τὸ «*...οὐς ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν*» (Ρωμ. 8:30) σημαίνει, ὅτι ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ δοξασμὸς συνδέονται μεταξύ των εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν, ἀλλὰ δὲν ταυτίζονται.

Ἡ ἀρρώστια τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος συνίσταται εἰς τὴν ἐξασθένησιν τῆς κοινωνίας τῆς καρδίας μὲ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ (Ρωμ. 3:23) καὶ τὴν ὑποδούλωσίν της εἰς τὸν κόσμον, διὰ τοῦ κατακλισμοῦ της ὑπὸ τῶν ἐξηρημένων ἀπὸ τὸ περιβάλλον λογισμῶν (Ρωμ. 1:21-24, 2:5). Εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ὁ ἄνθρωπος φαντάζεται τὸν Θεὸν κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ νοσοῦντος ἑαυτοῦ τοῦ ἢ ἀκόμη καὶ τῶν ζώων (Ρωμ. 1:22). Οὕτως ὁ ἔσω ἄνθρωπος ὑφίσταται τὸν πνευματικὸν θάνατον, «*ἐφ' ᾧ (λόγῳ τοῦ ὁποίου) πάντες ἡμαρτον*» (Ρωμ.

5:12)¹⁵. Δηλαδή ἡ ἀγάπη ὑποδουλώνεται εἰς τὸ ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τὸ ὁποῖον τὴν παραμορφώνει καὶ τὴν μεταμορφώνει εἰς ἐγωκεντρικὴν καὶ ἰδιοτελεῆ ἐνέργειαν, ὑποβαθμισμένην εἰς ἀπλὴν ἀναζήτησιν ἐπιβιώσεως, ἀσφαλείας καὶ εὐτυχίας.

Ἡ πτώσις ἐκάστου ἀνθρώπου καὶ ἡ δουλεία του εἰς τὴν κτίσιν συνίσταται εἰς τὴν σύγχυσιν τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος μὲ αὐτὴν τῆς διανοίας, καθ' ἣν σύγχυσιν οἱ προερχόμενοι ἐκ τοῦ περιβάλλοντος λογισμοὶ γίνονται λογισμοὶ τοῦ πνεύματος, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐξασθενῇ κατὰ ποικίλους βαθμοὺς ἢ ἐν τῇ καρδίᾳ κοινωνία μὲ τὴν ἄκτιστον ἐνέργειαν καὶ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ θεραπεία τῆς νόσου ταύτης ἀρχίζει μὲ τὴν κάθαρσιν τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου¹⁶ ἀπὸ ὅλους τοὺς λογισμοὺς, καλοὺς καὶ κακοὺς, καὶ τὸν περιορισμὸν των εἰς τὴν διάνοιαν. Συγχρόνως τὸ πνεῦμα (δηλαδή ἡ νοερὰ ἐνέργεια) τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθεροῦται ἀπὸ τὴν διάνοιαν καὶ ἐπιστρέφει μὲ τὴν νοερὰν εὐχὴν εἰς τὴν καρδίαν. Εἰς τὴν φυσικὴν του κατάστασιν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργεῖ ὡσάν στρώβηλος ἐντὸς τῆς καρδίας, ἐνῶ εἰς τὴν πεπτωκυίαν του κατάστασιν εὐρίσκεται διάχυτον εἰς τὸν ἐγκέφαλον ταυτιζόμενον μὲ τὰ νοήματα καὶ τὰ ῥήματά του καὶ ὑπόδουλος εἰς αὐτά. Ἔτσι, ἀντὶ νὰ βασιλεῦῃ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς φύσεως, καθίσταται δούλος αὐτῆς. Διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ φυσιολογικὴ λειτουργία τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος μέσω τῆς περιτομῆς ταύτης τῆς καρδίας ἀπὸ ὅλους τοὺς λογισμοὺς (Ρωμ. 2:29), πρέπει νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ ἔσω ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν δουλείαν εἰς ὅ,τιδήποτε ἐν σχέσει πρὸς τὸ περιβάλλον του, λ.χ. αὐτοϊκανοποίησιν, πλοῦτον, ἰδιοκτησίαν, ἀκόμη καὶ τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς του (Ματθ. 10:37; Λουκ. 14:26). Ὁ σκοπὸς δὲν εἶναι ἡ ἀπόκτησις Στωϊκῆς ἀπαθείας διὰ τῆς καταργήσεως τῆς συμπαθείας, ἀλλ' ἡ παροχὴ τῆς δυνατότητος εἰς τὴν καρδίαν νὰ δεχθῇ τὰς προσευχὰς καὶ τοὺς ψαλμοὺς πού τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μεταφέρει ἐκεῖ ἀπὸ τὴν διάνοιαν καὶ ἐνεργοποιεῖ ἀδιαλείπτως. Ἔτσι, ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐγκέφαλος ἀπασχολεῖται μὲ τὰς καθημερινὰς δραστηριότητας καὶ τὸν ὕπνον, ἐνῶ συγχρόνως τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου προσεύχεται ἐν τῇ καρδίᾳ ἀδιαλείπτως. Δηλαδή γίνεται ὡσάν ἐπισκευασμένη δισκέτα

15. Διὰ τὴν Πατερικὴν ἐρμηνείαν τοῦ «ἐφ' ᾧ» εἰς τὸ χωρίον Ρωμ. 5:12 βλέπε J. S. Romanides, «Original Sin According to St. Paul», ἐν *St. Vladimir's Quarterly* (μὲ τὴν παλαιὰν ἀρίθμησιν τῆς ἐποχῆς τοῦ π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ πού κατήγγησαν οἱ διάδοχοί του), New York 1955, τόμος IV, τεύχος 1 καὶ 2: *Τὸ Προπατορικὸν Ἀμάρτημα*, Ἀθήνα 1957, 2α ἐκδοσις Δόμος, Ἀθήνα 1989, κεφ. 6.

16. Δηλαδή τὴν κατὰ τοὺς πατέρας νοερὰν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς.

ὑπολογιστοῦ εἰς τὴν ὁποίαν κείμενα προσευχῶν μεταφέρονται ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἐπανερχονται εἰς αὐτόν. Ὅμως οἱ οὕτω πνεύματι προσευχόμενοι ἀδιαλείπτως, προσεύχονται καὶ μεγαλοφώνως μετὰ τὴν λογικὴν προκειμένου νὰ συνεισφέρουν εἰς τὴν κατήχησιν καὶ οἰκοδομὴν τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἀπίστων. Αὐτὸ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος μετὰ τὸ «προσεύξωμαι τῷ πνεύματι, προσεύξωμαι τῷ νοῦ ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ καὶ τῷ νοῦ» (Α΄ Κορ. 14:15).

Αὐτὸ εἶναι τὸ πλαίσιον τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου εἰς τὸ Παράκλητον Πνεῦμα τὸ Ὅποῖον ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καθ' αὐτὸ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων «στεναγμοῖς ἀλαλήτοις» (Ρωμ. 4:26). Ἄλλ' εὐρίσκει ἀνταπόκρισιν εἰς ἐκείνους ποὺ συνεργάζονται: 1) εἰς τὴν κάθαρσιν τοῦ πνεύματός των, δηλαδὴ τοῦ «ἔσω ἀνθρώπου» ἢ «τῆς νοερᾶς ἐνεργείας» ἀπὸ ὅλους τοὺς λογισμοὺς, καλοὺς καὶ κακοὺς, 2) εἰς τὸν ἐπαναχωρισμὸν τοῦ πνεύματος τούτου ἀπὸ τὴν λογικὴν καὶ 3) εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ πνεύματος εἰς τὴν καρδίαν μαζί μετὰ προσευχᾶς καὶ ψαλμοῦς τῆς διανοίας. Ἔτσι, ἡ θεραπεία τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος εἰσέρχεται εἰς τὸ στάδιον τοῦ φωτισμοῦ. Αὐτὰ προϋποθέτει ὁ Παῦλος ὅταν γράφει, «προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ τῷ νοῦ ψαλῶ τῷ πνεύματι ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῦ» (1 Κορ. 14:15).

Μόλις μᾶς εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἡ προσευχὴ πνεύματι περιλαμβάνει ψαλμοὺς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐπομένως δὲν ὀμιλεῖ διὰ ἀκαταλήπτους καὶ μεγαλοφώνους προσευχᾶς, ἀφοῦ οἱ ψαλμοὶ ἦσαν γνωστοὶ εἰς ὅλους. Ὁ Παῦλος ὀμιλεῖ διὰ τὰ «γένη γλωσσῶν», τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουν προσευχᾶς καὶ ψαλμοὺς τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τὰ ὁποῖα ἀκούονται μόνον ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουν τὸ ἴδιον χάρισμα. Ὅσοι ἰδιῶται δὲν εἶχον ἀκόμη τὸ χάρισμα αὐτὸ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀκούσουν τὰς προσευχᾶς καὶ τοὺς ψαλμοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἐχόντων τὸ χάρισμα αὐτὸ τῶν «γλωσσῶν».

Κορίνθιοι, εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ φωτισμοῦ, εἶχον εἰσαγάγει τὴν καινοτομίαν νὰ τελοῦν ἀκολουθίας νοερῶς ἐν τῇ καρδίᾳ παρόντων τῶν «ἰδιωτῶν», ποὺ δὲν εἶχον λάβει ἀκόμη «τὰ γένη γλωσσῶν». Ἔτσι, ὅμως, ἦτο ἀδύνατον εἰς τοὺς ἰδιώτας νὰ οἰκοδομοῦνται καὶ νὰ ἀπαντοῦν μετὰ τὸ «ἀμήν» τους εἰς τὰ κατάλληλα μέρη τῆς ἀκολουθίας, διότι ἀπλῶς δὲν ἤκουον τίποτε.

Ὁ Παῦλος δηλώνει σαφῶς ὅτι «οὐδεὶς ἀκούει» (Α΄ Κορ. 14:2). «Ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὀφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω...»; (Α΄ Κορ. 14:6-7). Οἱ μὴ ἔχοντες τὸ χάρισμα τῶν

γλωσσῶν πρέπει νὰ ἀκούσουν τὴν «δύναμιν τῆς φωνῆς» τῶν προσευχῶν καὶ τῶν ψαλμῶν διὰ νὰ ἀπαντήσουν μὲ τὸ ἰδικόν των «ἄμην» (Α΄ Κορ. 14:11, 16). «...ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῶ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης, ἐὰν μὴ εὖσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἄερα λαλοῦντες. Τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον.» (1 Κορ. 14:8-10). Δὲν πρέπει οἱ φωτισμένοι νὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ «λαλεῖν γλώσσαις» μὲ «ἄδηλον φωνήν» παρουσία τῶν «ἰδιωτῶν» (Α΄ Κορ. 14:10-11). «Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται» (Α΄ Κορ. 14:17).

Ὅταν ὁ Παῦλος λέγῃ «μειζῶν ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει, ἵνα ἡ Ἐκκλησία οἰκοδομῆν λάβῃ» (Α΄ Κορ. 14:5), ἐννοεῖ σαφῶς ὅτι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ὀμιλεῖ μόνον «γλώσσαις», πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ τὸ χάρισμα νὰ «διερμηνεύῃ» τὰς προσευχὰς καὶ τοὺς ψαλμοὺς τοῦ πνεύματος ἐν τῇ καρδίᾳ, συγχρόνως εἰς προσευχὰς καὶ ψαλμοὺς τοῦ νοῦς, διὰ νὰ ἀπαγγέλωνται καὶ μεγαλοφώνως πρὸς οἰκοδομῆν τῶν ἰδιωτῶν. «Διὸ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω, ἵνα διερμηνεύῃ. Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμα μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. Τί οὖν ἐστιν; προσεύξωμαι τῷ πνεύματι, προσεύξωμαι δὲ (συγχρόνως) καὶ τῷ νοῖ ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ (συγχρόνως) τῷ νοῖ. Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῆς ἐν πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς ἐρεῖ τὸ ἄμην ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· σὺ μὲν καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ, ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοῖ μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηγήσω ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση» (Α΄ Κορ. 14:13-19).

Ὁ Παῦλος οὐδέποτε λέγει ὅτι ὁ εἷς διερμηνεύει ἐκεῖνα ποῦ ἕτερος λέγει «γλώσσαις». Ἐκαστος διερμηνεύει αὐτὰ ποῦ ὁ ἴδιος λέγει «γλώσσαις». Τοῦτο προϋποθέτουν καὶ τὰ λεχθέντα εἰς τὸ Α΄ Κορ. 14:27-28: «εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνά μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω. Ἐὰν δὲ μὴ ἦ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ». Δηλαδή ἐὰν ὁ γλώσση λαλῶν δὲν εἶναι διερμηνευτής, τότε σιωπᾷ ἐν ἐκκλησίᾳ. Ὅμως λαλεῖ ἑαυτῷ καὶ τῷ Θεῷ. Ἄλλαις λέξεσιν τὸ λαλεῖν γλώσσαις καθ' ἑαυτὸ γίνεται ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ὄχι μεγαλοφώνως. Μὲ τὴν ἐντολὴν αὐτὴν ὁ Παῦλος στερεῖ τοὺς ἔχοντας μόνον «τὰ γένη γλωσσῶν» τῆς δυνάμεως νὰ ἐπιβάλλουν τὴν ἐν λόγῳ καινοτομίαν των μέσῳ τῆς πλειοψηφίας των.

Ὁ Παῦλος ὀμιλεῖ σαφῶς διὰ προσευχὰς καὶ ψαλμοὺς μὴ ἀπαγγελομένους μὲ «τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς», ἀλλ' ἀκουομένους ἐντὸς τῆς καρδίας. Ὁ φωτισμὸς αὐτὸς τῆς καρδίας οὐδετερώνει τὴν ὑποδοῦλωσιν εἰς

τὸ ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ ἀρχίζει τὴν μεταμόρφωσιν τῆς ἰδιοτελοῦς ἀγάπης εἰς ἀνιδιοτελή ἀγάπην. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ χάρισμα τῆς ἐνδιαθέτου πίστεως εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ δικαιοῦσις, καταλλαγὴ, υἰοθεσία, εἰρήνη, ἐλπίς καὶ ζωοποιήσις.

Αἱ προσευχαὶ καὶ οἱ ψαλμοὶ ἀδιαλείπτως (Β΄ Θεσ. 5:17) ἐνεργούμενοι νοερώς ἐν τῇ καρδίᾳ (Ἐφ. 5:18-20), τ.ἔ. «τὰ γένη γλωσσῶν» (Α΄ Κορ. 12:10, 28), μεταμορφώνουν τὸν «ιδιώτην» (λαϊκὸν) εἰς ναὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ βασιλείου ἱερατεύματος. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ πιστοῦ ἀπὸ τὴν δουλείαν εἰς τὸ περιβάλλον, ὄχι διὰ τῆς φυγῆς ἀπ' αὐτό, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐλέγχου ἐπ' αὐτοῦ, ὄχι διὰ τῆς ἰδιοτελοῦς ἐκμεταλλεύσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης. Ἐντὸς τῶν πλαισίων τούτων «ὁ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσε με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου... Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην» (Ρωμ. 8:2, 9, 10).

Καθ' ὃν χρόνον ἡ θεραπεία τοῦ φωτισμοῦ αὐξάνει τὴν τελειότητα τῆς ἀγάπης, καὶ μάλιστα μὲ ἦτταν τοῦ διαβόλου, ὁ φωτισμένος λαμβάνει ἐκ τῶν ἀπαριθμουμένων εἰς τὸ Α΄ Κορ. 12.28 ἀνωτέρων χαρισμάτων ἀναλόγως, μὲ κορυφωσιν τὸν δοξασμόν. Ὁ Παῦλος δηλώνει ὅτι «εἰ δοξάζεται ἐν μέλος, συγκαίρει πάντα τὰ μέλη» (Α΄ Κορ. 12:26), μὲ σκοπὸν νὰ ἐξηγήσῃ, διατι οἱ προφήται εἶναι δευτέροι μετὰ τοὺς ἀποστόλους καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος μεταβίβασις ἐκ τῆς διανοίας εἰς τὴν καρδίαν προσευχῶν καὶ ψαλμῶν, εἶναι ἡ δικαιοῦσις καὶ ἡ ζωοποίησις τοῦ ἔσω ἀνθρώπου καὶ ἡ θέα τοῦ Χριστοῦ «δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι» (Α΄ Κορ. 13:12). Δοξασμὸς εἶναι ἡ ἔλευσις τοῦ «τελείου» (Α΄ Κορ. 13:10), δηλαδὴ ἡ θέα τοῦ Χριστοῦ ἐν δόξῃ «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» (Α΄ Κορ. 13:12). Ὅταν γράφῃ ὁ Παῦλος, «ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους» (αὐτόθι), ἀναφέρεται εἰς τὴν τρέχουσαν κατάστασιν τοῦ φωτισμοῦ του ἢ τῆς δικαιοῦσεως. Μὲ τὴν ἐπομένην φράσιν του: «τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, καθὼς καὶ ἐπεγνώσθη» (αὐτόθι), ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι θὰ δοξασθῇ, ὅπως εἶχεν ἤδη δοξασθῇ. Εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ φωτισμοῦ ὁ πιστὸς εἶναι «νήπιος». Ἀφοῦ δοξασθῇ, ἐπιστρέφει εἰς τὸν φωτισμὸν ὡς «ἀνήρ» (Α΄ Κορ. 13:11).

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δοξασμοῦ, ποῦ εἶναι θέωσις καὶ ἀποκάλυψις, ἡ προσευχὴ ἐν τῇ καρδίᾳ («γλώσσα»), ἡ γνῶσις καὶ ἡ προφητεία, μαζὶ μὲ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα, καταργούνται, ἀφοῦ ἀντικαθίστανται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Χριστὸν ἐν τῇ ἀκτίστῳ βασιλείᾳ καὶ δόξῃ

τοῦ Πατρὸς. Μόνον ἡ ἀγάπη δὲν ἐκπίπτει (Α΄ Κορ. 13:8-11). Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δοξασμοῦ τὰ περὶ Θεοῦ καὶ τὰ ἐν εὐχῇ πρὸς τὸν Χριστὸν νοήματα καὶ ρήματα καταργοῦνται. Μετὰ τὴν θέωσιν καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸν φωτισμὸν, ἐπιστρέφουν γνώσις, προφητεία, γλῶσσα, πίστις καὶ ἐλπίς καὶ ἐπανενώνονται μετὰ τὴν ἀγάπην, ἡ ὁποία δὲν εἶχεν «ἐκπέσει». Τὰ ὑπὸ τῶν θεουμένων χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ προσευχὴν ρήματα καὶ νοήματα, διὰ τὴν καθοδήγησιν ἄλλων μέχρι τὸν δοξασμὸν, εἶναι θεόπνευστα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν χρῆσιν καὶ ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν φωτισμένων καὶ θεουμένων. Οἱ μὴ γνωρίζοντες ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτῶν τῶν ρημάτων καὶ νοημάτων εἶναι ἡ κατάργησις των κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεώσεως, βαδίζουν ἐπὶ θεμελίω τῆς φαντασίας των.

Αὕτη εἶναι ἡ θέα τοῦ ἐν δόξῃ ἀναστάντος Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Παῦλος καὶ διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς θέτει εἰς τὴν κεφαλὴν (Α΄ Κορ. 12:28) καὶ τὸ θεμέλιον (Ἐφ. 2:20) τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ἀποστόλους καὶ προφήτας. Αὐτὸ τὸ «θεμέλιο», τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει καὶ γυναίκας προφήτιδας (Πράξ. 2:17; 21:9; Α΄ Κορ. 11:5), ἀποτελεῖ τὸ πλαίσιον τῆς δηλώσεως τοῦ Παύλου, ὅτι ἐν Χριστῷ «οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θήλυ» (Γαλ. 3:28).

Ὁ δοξασμὸς δὲν εἶναι θαῦμα. Εἶναι τὸ τελικὸν φυσικὸν στάδιον τῆς μεταμορφώσεως τῆς ἰδιοτελοῦς ἀγάπης εἰς ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπην καὶ ἡ ἄφιξις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν κατάστασιν διὰ τὴν ὁποίαν ἐδημιουργήθη. Καὶ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Ἰωάννης σαφῶς θεωροῦν τὴν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ θέαν τοῦ Χριστοῦ ἐν δόξῃ ἀναγκαίαν διὰ τὴν τελείωσιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς διακονίας πρὸς τὴν κοινωνίαν (Ἰω. 14:21-24, 16:22, 17:24; Α΄ Κορ. 13:10-13; Ἐφ. 3:3-6). Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ ἐν δόξῃ δὲν ἦσαν καὶ δὲν εἶναι θαύματα, διὰ νὰ ἐκθαμβώσουν τοὺς θεατὰς καὶ νὰ τοὺς πείσουν νὰ πιστεύσουν εἰς τὴν θεότητά Του. Θαῦμα δὲν ἦτο ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου τῆς δόξης. Θαῦμα ἦτο ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατός Του. Ὁ ἀναστὰς Χριστὸς ἐμφανίζεται μόνον διὰ τὴν τελείωσιν τῆς ἀγάπης, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος εἶχε φθάσει τὸ κατώφλι τοῦ δοξασμοῦ (Γαλ. 1:14 ἐξ.), μὴ γνωρίζων ὅτι ὁ Κύριος τῆς δόξης, τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ ἴδῃ, εἶχε γεννηθεῖ, σταυρωθεῖ καὶ ἀναστηθεῖ. Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ ἀναστάντος Κυρίου τῆς δόξης εἰς τὸ Α΄ Κορ. 15:1-11 εἶναι οἱ δοξασμοί, μετὰ τοὺς ὁποίους ὁ Παῦλος ὀλοκληρῶνει τὴν περὶ χαρισμάτων ἀνάπτυξιν πού εἶχεν ἀρχίσει εἰς τὸ 12:1.

Ὅλοι οἱ μετέπειτα θεωθέντες ἀποτελοῦν μετὰ τοὺς ἀποστόλους τὸ θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας, διότι «...τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν», λένει ὁ Πέτρος (Πράξ. 11:17, 10:47). Δηλαδή

ώδηγήθησαν, ὡς οἱ ἀπόστολοι κατὰ τὴν Πεντηκοστήν, εἰς «*πάσαν τὴν ἀλήθειαν*», ἡ ὁποία εἶναι ὁ ἀναστὰς καὶ ἀναληφθεὶς ἐν δόξῃ Χριστός, ἐπιστρέψας σαρκὶ ἐν ταῖς ἀκτίστοις πυρίναις γλώσσαις τοῦ Πνεύματος Του, διὰ νὰ κατοικήσῃ ὡς ἄνθρωπος μετὰ τοῦ Πατρὸς Του ἐν τοῖς γενομένοις ναοῖς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πιστοῖς, ὡς ἀκριβῶς ὑπεσχέθη (Ἰω. 14-17). Οὕτως, ἡ Ἐκκλησία τῶν ναῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προφητῶν ἐγινε τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τοῦ Ὁποίου «*πύλαι ἄδου (θανάτου) οὐ κατισχύουσιν*».

Δοξασμὸς εἶναι ἡ μέθεξις ὄχι μόνον τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ σώματος εἰς τὴν ἀθανασίαν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τὴν τελείωσιν τῆς ἀγάπης. Δύναται νὰ εἶναι θεὰ μικρᾶς ἢ μακρᾶς διαρκείας. Μετὰ ἀπὸ κάποιαν ἔκστασιν ἀποπροσανατολισμοῦ, ὁ νεωστὶ θεωθεὶς βλέπει τὰ πάντα γύρω του διαβεβρωμένα μετὰ τὴν δόξαν/βασιλείαν του Θεοῦ, ἡ ὁποία, ἀφοῦ δὲν εἶναι οὔτε φῶς, οὔτε σκότος καὶ δὲν ὁμοιάζει με τίποτε τὸ κτιστόν, ὑπερβαίνει πάντα τὰ ρήματα καὶ νοήματα καί, παρ' ὅτι ἀποκαλυπτομένη, παραμένει μυστήριον ἀδιαπέραστον, ἀνέκφραστον καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπερίγραπτον. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θέας τὰ πάθη, τὰ ὁποία εἶχον οὐδετεροποιηθεῖ καὶ καταστεῖ ἀδιάβλητα μετὰ τὸν φωτισμόν, καταργοῦνται. Ὁ θεούμενος οὔτε τρώγει, οὔτε πίνει, οὔτε κοιμάται, οὔτε κουράζεται καὶ δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν ζέσπην ἢ τὸ κρῦο. Αὐτὰ τὰ φαινόμενα εἰς τοὺς βίους τῶν ἁγίων, πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, δὲν εἶναι θαύματα, ἀλλ' ἡ ἀποκατάστασις τῆς ὑγείας τῆς νοσοῦσης ἀνθρωπίνης φύσεως.

Οἱ Γεροντολόγοι¹⁷ ἔχουν ἀποδείξει ὅτι τὸ γήρας εἶναι ἀρρώστια καὶ ἐρευνοῦν, μήπως καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θάνατος εἶναι ἀρρώστια. Θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποτελέσουν συμβολὴν εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐρευναν οἱ θεούμενοι καὶ τὰ λείψανά των. Τὰ σώματα ἑκατοντάδων θεουμένων παραμένουν σχετικῶς ἀκέραια ἐπὶ αἰῶνας εἰς μίαν κατάστασιν μετὰ φθορᾶς καὶ ἀφθαρσίας. Ἀπὸ τὰ παλαιότερα παραδείγματα εἶναι τὸ ἀκέραιον σῶμα τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν, τοῦ λαβόντος μέρος τὸ 325 εἰς τὴν Α΄ Οἰκ. Σύνοδον. Μόνον εἰς τὴν Μονήν τῶν Σηλαίων εἰς τὸ Κίεβον ὑπάρχουν 120 ἀκέραια ἱερὰ λείψανα.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πλαίσιον τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὅτι «*καὶ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ*» (Ρωμ. 8:21). Ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα εἶναι φανερόν, ὅτι ἡ «*ἐλευθερία τῆς δόξης*»

17. Τὰ μέλη τοῦ νέου κλάδου ἱατρικῶν ἐρευνῶν περὶ τοῦ γήρατος.

εἶναι ἐδῶ ἐλευθερία ἀπὸ τὴν φθορὰν καὶ τὴν θνητότητα. Ἄλλ' ἀκόμη καὶ ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ὁ ἔσω ἄνθρωπος ἔφθασεν εἰς τὴν υἰοθεσίαν τοῦ φωτισμοῦ, ὡς καὶ ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων καὶ τὰ σώματα εἶχον διὰ τῆς θεώσεως πρόγευσιν τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς ἀφθαρσίας, περιμένουν «τὴν υἰοθεσίαν, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν» (Ρωμ. 8:23). «Οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοὶ καὶ ἡμεῖς ἀλλαγῶμεθα... Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν» (Α΄ Κορ. 15:53, 54).

Αὐτὰ τὰ γνωρίζει κανεὶς ὄχι ἀπὸ στοχασμὸν ἐπάνω εἰς βιβλικὰ κείμενα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐμπειρίαν τοῦ δοξασμοῦ, τοῦτέστι ἀπὸ «τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ». Ἡ ἐμπειρία τοῦ δοξασμοῦ, καὶ ὄχι μόνον βιβλικὰ κείμενα, εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν σωματικὴν ἀνάστασιν τοῦ βιολογικοῦ μέρους τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος.

δ) Ὅχι «ἐκ τοῦ κόσμου», ἀλλ' «ἐν τῷ κόσμῳ».

Ἡ Φραγκο-Λατινικὴ διάκρισις μεταξὺ πρακτικῆς (active) καὶ θεωρητικῆς (contemplative) ζωῆς δὲν ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Τὸ χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τῶν ἀδιαλείπτων προσευχῶν καὶ ψαλμῶν, μέσῳ τῶν ὁποίων ὁ ἰδιώτης (λαϊκὸς) εἰσέρχεται εἰς τὸ βασιλεῖον ἱεράτευμα, γενόμενος ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, καθιστᾷ τὴν ἐν λόγῳ διάκρισιν ἀδύνατον. Ἡ κάθαρσις καὶ ὁ φωτισμὸς τῆς καρδίας καὶ ἡ θέωσις εἶναι ἡ πραγματικότης ἐντὸς τῆς ὁποίας λειτουργεῖ ἀναποσπᾶστος ἡ εἰδικὴ ἱερωσύνη. Ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐν λόγῳ Λατινικὴν διάκρισιν, ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ φωτισμοῦ βαδίζοντες πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς θεώσεως. «...Οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει ἈΝΑΘΕΜΑ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Α΄ Κορ. 12:3). Αὕτη εἶναι ἡ βιβλικὴ καὶ πατερικὴ πνευματικότης καὶ ἡ δύναμις, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἦτο ἀδύνατον δι' ἓνα πιστὸν-ναὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, παρ' ὅλα τὰ βασανιστήρια καὶ μαρτύρια, νὰ λυγίσῃ καὶ νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν Χριστόν. Τυχὸν ἀπάρνησις ἀπλῶς ἀπεδείκνυε ὅτι δὲν ἦτο μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Οἱ μάρτυρες καὶ οἱ νεο-μάρτυρες ἦσαν ἡ ἀπόδειξις τῆς δυνάμεως τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως, δηλαδὴ τοῦ μυστηρίου τοῦ σταυροῦ, κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους ὡς καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν κήρυγμα ἐλευθερίας.

Ἡ πρωταρχικὴ ἀποστολὴ τῶν ναῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἦτο νὰ ἐργάζωνται εἰς ὁποιοδήποτε ἐπάγγελμα εἶχον ταχθῆ καὶ νὰ ἐπιδιώκουν νὰ διαδώσουν τὴν ἰδικὴν των θεραπείαν εἰς τοὺς ἄλλους.

Κατὰ κυριολεξίαν εἰργάζοντο ἐντὸς τῆς κοινωνίας των μὲ μίαν εἰδικότητα ὁμοίαν μὲ ἐκείνην τῶν ψυχιάτρων. Διέφερον, ὅμως, ἀπ' αὐτοὺς εἰς τὸ ὅτι δὲν ἐπεδίωκον, ὡσάν αὐτοὺς, τὴν διανοητικὴν ἰσορροπίαν τῶν νοσοῦντων, μὲ τὴν προσαρμογὴν των εἰς γενικῶς ἀποδεκτοὺς κανόνες φυσιολογικῆς σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς. Ὁ ἰδικὸς των κανὼν ὑγείας καὶ φυσιολογικῆς σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς ἦτο ὁ δοξασμὸς. Ἡ θεραπευτικὴ δύναμις των δὲν ἦτο καὶ δὲν εἶναι «ἐκ τοῦ κόσμου τούτου». Ἄλλ' αὐτοί, ὅμως, εἶναι «ἐν τῷ κόσμῳ», ἐργαζόμενοι διὰ τὴν θεραπείαν τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων καί, ὡς ἐκ τούτου, διὰ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ κόσμου.

ε) Θεολογία καὶ δόγμα.

Ὅλοι ὅσοι ἔφθασαν εἰς τὸν δοξασμὸν μαρτυροῦν τὸ γεγονός, ὅτι «Θεὸν φράσαι μὲν ἀδύνατον, νοῆσαι δὲ ἀδυνατώτερον», ἀφοῦ γνωρίζουν, ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐμπειρίαν των, ὅτι δὲν ὑπάρχει ὅποιαδήποτε ὁμοιότης μεταξὺ κτιστοῦ καὶ ἀκτίστου.

Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὰ περὶ Θεοῦ ρήματα καὶ νοήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀντιτίθενται εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῆς θεώσεως, ἀλλὰ καὶ ὀδηγοῦν εἰς τὴν κάθαρσιν καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς καρδίας καὶ τὴν θέωσιν, εἶναι Ὁρθόδοξα. Ρήματα καὶ νοήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιτίθενται εἰς τὸν δοξασμὸν καὶ ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν κάθαρσιν καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς καρδίας καὶ τὴν θέωσιν εἶναι αἰρετικά.

Αὐτὸ εἶναι τὸ κλειδί τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἐπιτῶν Ρωμαϊκῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὡς καὶ τῆς 8ης τοῦ 879 καὶ τῆς 9ης τοῦ 1341.

Σχεδὸν ὅλοι οἱ ἱστορικοὶ τῶν δογμάτων ἀγνοοῦν τὸ κλειδί τοῦτο καὶ πιστεύουν ὅτι οἱ πατέρες προσεπάθουν, ὡσάν τὸν Αὐγουστίνον, νὰ κατανοήσουν στοχαστικῶς καὶ διαλεκτικῶς τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον κρύβεται ὀπισθεν τῶν περὶ Θεοῦ ρημάτων καὶ νοημάτων. Ἐπιστρατεύουν μεταξὺ τῶν πατέρων ἀκόμη καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Φραγκο-Λατινικῆς θεολογίας, παρουσιάζοντές τον, ἐν μεταφράσει, νὰ λέγει ὅτι ἐπιτρέπεται «τὸ φιλοσοφεῖν περὶ θεοῦ» μόνον εἰς τοὺς «ἤδη γενομένους εἰδικοὺς εἰς τὸν διαλογισμὸν» (past masters of meditation), ἀντὶ εἰς μόνους τοὺς «διὰ βεβηκότας ἐν θεωρίᾳ», ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ θέα τοῦ Χριστοῦ «δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι» «γλώσση» καὶ «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» κατὰ τὸν «δοξασμὸν».

Οἱ Πατέρες σαφῶς ἀπορρίπτουν ὡς πλάνην τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ διατύπωσις τῶν δογμάτων ἀποτελεῖ μέρος προσπαθείας κατανοήσεως τῶν περὶ Ἁγίας Τριάδος καὶ ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου μυστηρίων τῆς

πίστεως. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γελοιοποιεῖ τοιοῦτους αἰρετικούς: *«Εἶπε σὺ τὴν ἀγεννησίαν τοῦ πατρὸς, κἀγὼ τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ φυσιολογήσω καὶ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ πνεύματος καὶ παραπληκτίσομεν ἄμφω εἰς Θεοῦ μυστήρια παρακύπτοντες»* (Θεολ. Λόγος Δ', 8). Οὔτε ἐδέχθησαν ποτὲ οἱ Πατέρες τὴν θέσιν τοῦ Αὐγουστίνου καὶ τῶν ἀκολουθούντων αὐτὸν Λατίνων, ὅτι ἡ Ἐκκλησία κατανοεῖ καλύτερα καὶ βαθύτερα τὴν πίστιν καὶ τὰ δόγματα μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου. Κάθε περίπτωσις δοξασμοῦ μέσῳ τῶν αἰῶνων εἶναι μετοχὴ *«εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν»* τῆς Πεντηκοστῆς, ἡ ὁποία οὔτε αὐξήσιν, οὔτε βαθυτέραν κατανόησιν ἐπιδέχεται.

Τοῦτο σημαίνει ἐπίσης, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος δογματικὴ εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν ποιμαντικὴ, ἀφοῦ δὲν ὑφίσταται ἐκτὸς τῶν πλαισίων τῆς θεραπείας τῆς καρδίας διὰ τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ καὶ ἐφόσον θεολόγος εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὁ θεούμενος, τοῦ ὁποίου ἡ θέωσις εἶναι ὑπὲρ πάντα λόγον καὶ ἔννοιαν.

Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς θεολόγος σημαίνει κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον, ὅτι εἶναι εἰδικὸς εἰς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου. Ὁ φωτισμὸς καὶ κυρίως ὁ δοξασμὸς μεταδίδουν τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων διὰ τὴν κατατρόπωσιν τοῦ διαβόλου, εἰδικῶς ὅταν οὗτος προσφεύγει εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς θεολογίας καὶ πνευματικότητος εἰς ἐκείνους ποὺ ἀρχίζουν νὰ γλιστροῦν μέσα ἀπὸ τὰ χέρια του.

στ) Τὰ Μυστήρια.

Τὸ σημαντικώτερον ἀποτέλεσμα τῆς ἐκφραγγο-λατινικεύσεως τῆς Ὁρθοδόξου θεολογικῆς παιδείας τὸν 18ον καὶ 19ον αἰῶνα, ὑπῆρξεν ἡ ἐξαφάνισις ἀπὸ τὰ δογματικὰ ἐγχειρίδια, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὰ κεφάλαια περὶ μυστηρίων, τῆς ὑπάρξεως τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας καὶ τῆς θεώσεως, παρ' ὅτι τὰ λειτουργικὰ κείμενα ἀκριβῶς ταῦτα προϋποθέτουν. Ἐπηρεασμένα ἀπὸ Ρωσικὰ καὶ Λατινικὰ ἐγχειρίδια ἐλησμόνησαν τὸ γεγονὸς, ὅτι τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης προϋποθέτει τὴν θέωσιν, δηλαδὴ τὴν προφητείαν *«μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου»* (Α' Τιμ. 4:14).

ζ) Προφήται καὶ διανοούμενοι.

Ἡ δημιουργία εἶναι τελειῶς ἐξηρητημένη ἀπὸ τὸν Θεόν, μολοντί δὲν ὑπάρχει ὅποιαδήποτε ὁμοιότης μεταξύ των. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ὑπῆρξε καὶ δὲν ὑπάρχει ὅποιαδήποτε διαφορὰ μεταξύ πεπαιδευμένου καὶ ἀπαιδευτοῦ, ὅταν καὶ οἱ δύο βαδίζουν τὴν ὁδὸν τῆς θεραπείας τοῦ

φωτισμοῦ καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ δοξασμοῦ, διὰ νὰ γίνουν ἀπόστολοι καὶ προφήται. Ὑψηλοτέρα γνώσις περὶ τῆς κτιστῆς πραγματικότητος δὲν παρέχει οὐδὲν ἰδιαίτερον δικαίωμα ἐπάνω εἰς τὴν γνώσιν τοῦ ἀκτίστου. Οὔτε ἡ ἄγνοια διὰ τὴν κτιστὴν πραγματικότητα ἀποτελεῖ μειονέκτημα διὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς τὴν ὑψίστην, ὑπὲρ τὴν γνώσιν, γνώσιν τοῦ ἀκτίστου.

η) Προφήται καὶ Φραγκο-Λατίνοι Πάπα.

Ἀπὸ τὰ πέντε Ρωμαϊκὰ Πατριαρχεῖα, Πρεσβυτέρας Ρώμης, Νέας Ρώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, οἱ Φράγκοι κατέλαβον, διὰ τῆς στρατιωτικῆς βίας, ἐκεῖνο τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης, ἀντικαθιστώντες τοὺς Ρωμαίους Πάπας μὲ Τεῦτονας κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος ἤρχισε τὸ 983 καὶ ἔληξε τὸ 1046. Οὕτως, ἐπεξέτεινον τὸν ἔλεγχόν των ἐπὶ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς μέχρι αὐτοῦ τοῦ Παπικοῦ Θρόνου ὡς μέρος τῶν σχεδίων των διὰ παγκόσμιον κυριαρχίαν. Μετέβαλαν τοὺς Ρωμαίους Πατέρας εἰς Γραικοὺς καὶ Λατίνους καὶ προσέθεσαν τοὺς Φράγκους εἰς τοὺς λεγομένους ἀνυπάρχουσ αὐτοὺς Λατίνους Πατέρας καὶ ἔτσι ἐχάλκευσαν τὸν μῦθον, ὅτι οἱ Φράγκοι καὶ οἱ λατινόφωνοι Ρωμαῖοι Πατέρες ἀποτελοῦν κάποια ἐνιαίαν Λατινικὴν Χριστιανωσύνη. Διὰ τὸ Ἰσλάμ ὁ Πάπας εἶναι ἀκόμη καὶ σήμερον Λατίνος καὶ Φράγκος καὶ οἱ ἰδικοὶ μας Πατριάρχαι Νέας Ρώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων εἶναι Ρωμαῖοι.

Ἡ ἄγνοια τοῦ ποῖοι καὶ τί εἶναι οἱ προφήται καὶ διατί κατέχουν τὴν δευτέραν θέσιν μετὰ τοὺς ἀποστόλους, ἐδημιούργησε τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον ἐπληρώθη μὲ τὸ Φραγκο-Λατινικὸν ἀλάθητον τοῦ Πάπα.

θ) Προφήται καὶ Πατέρες.

Ὁ Γρηγόριος Νύσσης πληροφορεῖ τοὺς ἀναγνώστας του ὅτι αἰρέσεις ἐμφανίζονται εἰς ἐκεῖνας τὰς Ἐκκλησίας, ὅπου δὲν ὑπάρχουν προφήται. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι οἱ ἡγέται των προσπαθοῦν νὰ κοινωνήσουν μὲ τὸν Θεὸν μέσῳ τοῦ λογικοῦ στοχασμοῦ καὶ τῆς περὶ Θεοῦ (ἀφηρημένης) φαντασίας, ἀντὶ μέσῳ τοῦ φωτισμοῦ καὶ δοξασμοῦ. Τὸ νὰ συγγέῃ κανεὶς τὰς περὶ Θεοῦ σκέψεις του μὲ τὸν Θεὸν εἶναι, ἐξ ἐπόψεως θρησκεία, εἰδωλολατρία καὶ ἐξ ἐπόψεως ἐπιστημονικῆς μεθόδου ἀγγραμματοσύνη.

Περὶ ἀποστόλων καὶ προφητῶν ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος ὅταν γράφῃ, «ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται» (1 Κορ. 3:15). Διότι οὗτοι ἔφθασαν εἰς τὴν ἐν τῷ Χριστῷ θεοπτίαν

γενόμενοι αὐτόπται μάρτυρες, ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ αἰῶνος τούτου εἶχον σταυρώσει «τὸν Κύριος τῆς δόξης» (1 Κορ. 2:8). Αὐτὸν τὸν Κύριον τῆς δόξης, Μεγάλῃς Βουλῆς Ἄγγελον, τὸν ὄντα, Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ Θεὸν Ἰακώβ, τὸν Παντοκράτορα, τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀκολουθοῦσαν Πέτρον (1 Κορ. 10:4), εἶδον οἱ προφηταὶ πάντες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης¹⁸. Ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης ἐν θεοπτία γενόμενος, εἶδεν ἐν σαρκὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης. Ἀσφαλῶς καὶ οἱ εἰς Αὐτὸν τυπικῶς πιστεύοντες Ἰουδαῖοι, «εἰ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν».

Πάντως εἰς τοὺς θεουμένους προσαρμύζει ὁ Παῦλος τὸ «ἄ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, ἡμῖν ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ» (1 Κορ. 2:9-10), ὅτι «τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν» (1 Κορ. 8:8). Αὐτοὶ οἱ αὐτόπτες μάρτυρες θεοῦμενοι καὶ οἱ φωτισθέντες μαθηταὶ των εἶναι αἱ μόναι ἀθηνεῖαι ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αὐτοὶ διατυπώνουν τοὺς ὅρους τῆς πίστεως ποὺ ὀδηγοῦν εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ «ἔσω ἀνθρώπου» καὶ χρησιμεύουν ὡς σήματα κινδύνου, διὰ νὰ ἀποφύγουν οἱ πιστοὶ τοὺς κομπογιαννίτες ποὺ ὑπόσχονται πολλὰ καὶ δὲν ἔχουν τίποτε νὰ προσφέρουν εἰς τὴν προετοιμασίαν διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῆς ἐν Χριστῷ δόξης τοῦ Θεοῦ ποὺ πάντες θὰ ἰδοῦν εἴτε ὡς παράδεισον, εἴτε ὡς κόλασιν.

ι) Ὁ Κύριος τῆς Δόξης καὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

Διὰ τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς ἀποστόλους ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη ἡ Καινὴ Διαθήκη. Τὰ εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου, Μάρκου καὶ Λουκᾶ συνετάγησαν ὡς ὀδηγοὶ εἰς τὴν κάθαρσιν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, δηλαδὴ τοῦ πνεύματός του (νοῦς) ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ τὰ πρῶτα στάδια τοῦ φωτισμοῦ πρὸ τοῦ βαπτίσματος δι' ὕδατος. Εἰς αὐτὰ ὁ Χριστὸς ἀποκαλύπτεται ὡς ὁ ἐν-σαρκωθεὶς Κύριος τῆς δόξης εἰς τὸ βάπτισμά του καὶ τὴν μεταμόρφωσίν του, ὅταν φανεροῦται ὡς ἡ κατὰ φύσιν πηγὴ τῆς ἀκτίστου δόξης, βασιλείας καὶ θεότητος τοῦ Πατρός. Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου συνετάγη διὰ τοὺς ἤδη βαπτισθέντας δι' ὕδατος ὡς ὀδηγὸς εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Πνεύματος, δηλαδὴ τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν προκοπὴν τῆς καρδίας (ιδίως Ἰων. 13:13-17), ἵνα διὰ τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης φθάσῃ εἰς τὸν δοξασμὸν (Ἰων. 17), διὰ τοῦ ὁποίου θεωρεῖ τὸν ἐν σαρκὶ Κύριον τῆς δόξης νὰ δοξάζεται ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν Αὐτῷ

18. Ἴδὲ Βιβλιογραφίαν.

διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ σταυροῦ (Ἰων. 13:31;18-21). Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, αὐτὸ τοῦ Ἰωάννου, καλεῖται τὸ «πνευματικὸν εὐαγγέλιον»¹⁹.

Οἱ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, προφητῶν καὶ πατέρων μεμνημένοι εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ οὐδέποτε ἔμαθον περὶ ἐνσαρκώσεως, βαπτίσματος, μεταμορφώσεως, σταυρώσεως, ταφῆς, ἀναλήψεως, γλωσσῶν ὡσεὶ πυρὸς τὴν Πεντηκοστὴν, ὅταν ἡ Ἐκκλησία ἔγινε τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μὲ ἀπλήν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τὴν ἐμελέτον, ὡς μέρος ἀναπόσπαστον τῆς μυσίσεως εἰς τὴν κάθαρσιν καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς καρδίας καὶ τὴν ἐτοιμασίαν διὰ τὸν δοξασμὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου τῆς δόξης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γεννηθέντος σαρκὶ ἐκ τῆς Θεοτόκου.

Ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ δοξασμοῦ τούτου τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν. ἐταύτισεν ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία τὸν Χριστὸν μὲ τὸν Μεγάλῃς Βουλῆς Ἄγγελον καὶ τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ Ὁποίου ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ἐδόξασεν τοὺς φίλους Του τοὺς προφήτας καὶ μέσῳ αὐτῶν ὠδήγησεν τὸν περιούσιον λαὸν του εἰς τὴν ἐνσάρκωσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Κυρίου τῆς δόξης ἐκ τῆς Θεοτόκου, ἵνα καταργήσῃ τὸ κράτος τοῦ Θανάτου ἐπὶ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ματθ. 16:18). Παρ' ὅτι ἐδοξάσθησαν, ὁ «Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφήται» (Ἰων. 8:53). «...Ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰων. 8:53). Διὰ τοῦτο ὑπάρχει ἡ πρώτη ἀνάστασις τῆς ψυχῆς (Ἄποκ. 20:5) καὶ ἡ δευτέρα ἀνάστασις τοῦ σώματος (Ἄποκ. 20:6), ὅπως ἐπίσης ὑπάρχει πρῶτος θάνατος τῆς ψυχῆς (1 Τιμ. 5:6, Ἄποκ. 20:14) καὶ ὁ δευτερός θάνατος τοῦ σώματος (Ἄποκ. 20:14).

Ἀκόμη καὶ οἱ ὑπὸ Οἰκουμενικῶν Συνόδων δικασθέντες αἰρετικοὶ Ἄρειανοὶ καὶ Εὐνομιανοὶ ἐδέχοντο τὴν ταύτισιν αὐτὴν τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸν Κύριον τῆς δόξης καὶ Μεγάλῃς Βουλῆς Ἄγγελον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὡς οὐσιαστικὸν μέρος τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως. Ἀλλὰ λόγῳ κοινῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας ἐκκληρονόμησαν αὐτοὶ καὶ οἱ Νεστοριανοὶ ἀπὸ τὸν Παῦλον Σαμοσατέα, πὸν περιέγραψα ἄλλοῦ²⁰, οἱ Ἄρειανοὶ ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ Ἄγγελος καὶ Κύριος τῆς δόξης εἶναι τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργηματα τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ, πρὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν αἰώνων, καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐχὶ συναϊδιος καὶ ὁμοούσιος τῷ Θεῷ.

19. Ἰ. Σ. Ρωμανίδου, «Justin Martyr and the Fourth Gospel», *The Greek Orthodox Theological Review*, IV, 2 (1958-59), 115-139.

20. «Debate over Theodore of Mopsuestia's Christology», ἐν *The Greek Orthodox Theological Review*, τόμ. VII, ἀρ. 2 (1959-60), σελ. 140-185.

Μεταξὺ ἄλλων ἐχρησιμοποίησαν οἱ Ἀρειανοὶ καὶ Εὐνομιανοὶ τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι ὁ Ἄγγελος τῆς δόξης ἐγένετο ὄρατος εἰς τοὺς προφήτας διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι εἶναι κτιστός. Ὁμοίαζεν ἡ διδασκαλία τῶν μὲ αὐτὴν τῶν Γνωστικῶν ποὺ ἐταύτιζον τὸν ἐν λόγῳ Ἄγγελον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μὲ τὸν κατώτερον ὄρατὸν θεόν, ἢ καὶ τὸν σατανᾶ, ὅστις, δῆθεν ἀπὸ ἀγνοίαν τοῦ καλοῦ θεοῦ, ἔκτισε τὸν τάχα κακὸν τοῦτον ὑλικὸν κόσμον καὶ παρεπλάνησε, μέσῳ τῆς σωματικῆς ὀράσεως, τοὺς προφήτας τῶν Ἑβραίων.

Οἱ Ἀρειανοὶ καὶ Εὐνομιανοὶ ἢ ἠγνόουν ἢ ἀπέρριπτον τὴν ἀποκάλυψιν, ὅτι οἱ θεοῦμενοι εὐρίσκοντο ἐν θεοπείᾳ γενόμενοι κατὰ χάριν θεοὶ καὶ μόνον μέσῳ τοῦ Θεοῦ ἔβλεπον τὴν ἐν τῷ Κυρίῳ τῆς δόξης πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἐνσάρκωσίν Του ἄκτιστον βασιλείαν καὶ θεότητα τοῦ Θεοῦ. Προσέβαλον τὸ βασικὸν δόγμα τῆς παραδόσεως τῶν προφητῶν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν τοῖς φίλοις Του μόνον μέσῳ τοῦ ἀκτίστου Μεγάλῃς Βουλῆς Ἀγγέλου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς Του, ἀφοῦ ἐγένετο σὰρξ. Ἡ χάρις καὶ βασιλεία τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς δόξης, ἦν κοινῶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μέσῳ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς Του εἰς τὰ μέλη τοῦ σώματός Του, εἶναι ἄκτιστος. Ἡ διδασκαλία τῶν Φραγκο-Λατίνων, ὅτι ἡ χάρις, ἦν κοινῶναι ἢ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Χριστοῦ, εἶναι κτιστή, οὐδεμίαν θέσιν ἔχει εἰς τὴν παράδοσιν τῶν Οἰκουμηνικῶν Συνόδων.

Ὁ λόγος διατὶ αἱ Θεοφανεῖαι τοῦ Λόγου εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὰ δοκίμια τῆς ἱστορίας τῶν δογμάτων καὶ τῆς δογματικῆς τῶν Λατίνων καὶ Προτεσταντῶν, ὡς καὶ ἀπὸ αὐτὰ τῶν Ὁρθοδόξων ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πέτρου τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ Νεο-Ελληνισμοῦ, εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Αὐγουστίνος ἀπέρριψε τὴν ἀποστολικὴν καὶ πατερικὴν αὐτὴν παράδοσιν. Ἡ παρερμηνεία τοῦ Αὐγουστίνου περὶ τῶν Θεοφανεῶν ἀπετέλεσε τὴν μόνην παράδοσιν τῶν Φράγκων, διότι οὐσιαστικῶς μόνον αὐτὸν ἐγνώριζον, κάπως καλῶς, μέχρι τὸν 11ον αἰῶνα. Τὰ σπάνια δοκίμια, ποὺ ἀναφέρουν τὴν ἀρχαίαν αὐτὴν παράδοσιν, ἰσχυρίζονται ὅτι ἐγκατελήφθη ὡς θέσις ποὺ ἠνύοει τοὺς Ἀρειανούς.

Ἀντιθέτως, ὅμως, ἡ παράδοσις αὐτὴ συνεχίζει νὰ ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως, ἣτις διαποτίζει τὴν μυστηριακὴν, τελετουργικὴν καὶ εἰκονογραφικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Μάλιστα ἀποτελεῖ τὸ ἀπαραίτητον πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου οἱ Πατέρες χρησιμοποιοῦν τοὺς ὅρους τρεῖς ὑποστάσεις, μία οὐσία καὶ τὸ ὁμοούσιον τοῦ Λόγου τῷ Πατρὶ καὶ ἡμῖν. Ἀποτελοῦν ὅμως ἀνοησίαν, ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς Αὐγουστινείου θεολογίας τῶν Φραγκολατίνων, ἀλλὰ καὶ τῆς Φραγκολατινοποιημένης θεολογίας «ὀρθοδόξων», οἵτινες

κατά παράδοσιν πλέον δανειζονται ἀπὸ δοκίμια ἑτεροδόξων, ὅταν γράφουν περὶ θεμάτων δογματικῆς, ἱστορίας δογμάτων καὶ Ἁγίας Γραφῆς.

Ὁ Αὐγουστίνος ἐπίστευσεν²¹ ὅτι μόνον οἱ Ἀρειανοὶ ἐταύτιζον τὸν Λόγον μὲ τὸν Ἄγγελον τῆς δόξης, διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι εἶναι κτιστός, ἀφοῦ εἶναι δῆθεν ὁρατός εἰς τὰ ὄμματα τῶν προφητῶν. Παρ' ὅτι ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος ἠλλαξεν τὴν προτέραν Μανιχαϊκὴν θέσιν του ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀγνοεῖ πλήρως τὰ κατὰ τῶν Ἀρειανῶν ἐπιχειρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ βαπτίσας αὐτὸν ἀποδεικνύει τὸ ἄκτιστον τοῦ Μεγάλης Βουλῆς Ἀγγέλου, Λόγου, τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ὁμοούσιον Αὐτοῦ τῷ Πατρὶ.

Ἐπειδὴ ὁ Αὐγουστίνος εἶχε κάμνει σύγχυσιν τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως μὲ τὸν Νεο-Πλατωνικὸν φωτισμὸν καὶ ἔκστασιν, συνεισφέρει μὲ τοὺς ἐν λόγῳ φιλοσόφους καὶ αἰρετικούς ὅτι δὲν μετέχει τὸ σῶμα εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ. Ἐταύτισε τὸν δοξασμὸν ἢ τὴν θέωσιν μὲ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς δίψας διὰ εὐδαιμονίαν καὶ μὲ τὴν μετὰ Θάνατον Ζωὴν. Διὰ τοῦτο οὔτε εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ οὔτε εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην κατενόησε τὸν ἐν τῷ Κυρίῳ τῆς δόξης δοξασμὸν. Δηλαδὴ δὲν διέφερε οὐσιαστικῶς ἀπὸ τοὺς Ἀρειανούς. Ἐπέλυσε τὸ πρόβλημα, ποῦ ἔθεσαν οἱ Ἀρειανοὶ περὶ τῶν Θεοφανειῶν, πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐνσάρκωσιν, μὲ τὴν πρωτότυπον θεωρίαν, ὅτι οἱ προφητῆται ἔβλεπον καὶ ἤκουον τὸν Θεὸν μέσῳ γενομένων ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ ἀπογενομένων εἰς τὸ μηδὲν κτισμάτων κατὰ βούλησιν τοῦ Θεοῦ, ὡς π.χ. ἡ καιομένη καὶ ἀφλεκτος βάτος, ἡ στύλη πυρὸς καὶ νεφέλη, ἡ δόξα καὶ νεφέλη καὶ ἀκόμη ὁ Ἄγγελος τῆς δόξης. Ὁ Θεὸς γίνεται μονίμως ὁρατός μέσῳ τῆς ἐνσάρκώσεως τοῦ Λόγου του διὰ τοῦ ὁποίου μεταβιβάζει τὰ ρητὰ καὶ νοήματά Του. Ἀλλὰ συνεχίζει νὰ χρησιμοποιεῖ τὰ γενόμενα ἐκ τοῦ μηδενὸς μηνύματα καὶ ὁράματα τὰ εἰς τὸ μηδὲν ἀπογενόμενα, ὅπως αἱ γλώσσαι πυρὸς τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς νεφέλης τῆς ἀναλήψεως, τῆς βασιλείας, τῆς δόξης, τῆς νεφέλης, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἐξ οὐρανοῦ φωνῆς τῆς Μεταμορφώσεως, τῆς ἐξ οὐρανοῦ φωνῆς καὶ περιστεράς τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, κ.τ.λ.

Εἶναι ἡ καταδικασθεῖσα τὸ 1341 διδασκαλία τοῦ Βαβλαάμ. Οἱ πατέρες τῆς Συνόδου δὲν ὑποψιάσθησαν οὔτε τὴν πηγὴν τῆς ἐν λόγῳ

21. Αἱ ἀπόψεις του, ποῦ ἀκολουθοῦν, περὶ Θεοφανειῶν, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν εὐδαιμονίαν, ἀναπτύσσονται κυρίως εἰς τὸ ἔργον του *De Trinitate*, Βιβλία II καὶ III. Τὰ περὶ εὐδαιμονίας πλημμυρίζουν τὰ ἔργα του καὶ οὐδόλως ἠλλαξαν ἀπὸ τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ πρὸς τὸ βαπτίσματος ἔργον του *De Beata Vita*.

αίρέσεως καὶ οὔτε τὸ γεγονός, ὅτι ἦτο ἡ μόνη παράδοσις τῶν Φραγκο-Λατίνων. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνωτέρω ἦτο ὅτι τὰ λεκτικὰ σύμβολα, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη ἐξέφραζεν τὰς ἐμπειρίας τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως, ὑπεβιβάσθησαν εἰς γεγόμενα καὶ ἀπογινόμενα κτίσματα καὶ ἀπίστευτα θαύματα.

Περίεργον ἀποτέλεσμα τῶν ἐν λόγῳ παρερμηνειῶν εἶναι ὅτι, ὄχι μόνον τὸ ὄνομα «*βασιλείον*» κυριαρχεῖ εἰς τὰς μεταφράσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης, παρ' ὅτι οὔτε μία φορὰ ἀπαντᾶται εἰς τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον, ἀλλὰ περιέργως ἐπεκράτησεν καὶ εἰς τὰ βιβλικὰ καὶ λειτουργικὰ κείμενα τῶν Ὁρθοδόξων μεταναστῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, Ἀμερικὴν, Αὐστραλίαν καὶ Ἀσίαν. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἄκτιστος ἐνέργεια καὶ δόξα, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς βασιλεύει τὸν κόσμον καὶ εἰς τὴν ὁποίαν μετέχουν τὰ καθαιρόμενα, φωτιζόμενα καὶ δοξαζόμενα μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

ια) «...τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε» (Α΄ Θεσσ. 5:19).

Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ καρδίᾳ «*στεναγμοῖς ἀλαλήτοις*» (Ρωμ. 8:26) δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν μέθεξις εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει νὰ ἀνταποκριθῇ κάνεις εἰς αὐτὴν τὴν προσευχὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μὲ τὴν ἰδικὴν του ἀδιάλειπτον προσευχὴν τοῦ πνεύματός του ἐν τῇ καρδίᾳ. Ἔτσι, «*αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴτερ συμπάσχομεν, ἴνα καὶ συνδοξασθῶμεν*» (Ρωμ. 8:16-17).

Μολονότι αὐτὴ ἡ ἀνταπόκρισις εἶναι ἰδική μας, εἶναι καὶ χάρισμα Θεοῦ. Αὐτὸ ἀκριβῶς προϋποθέτει ὁ Ἄπ. Παῦλος, ὅταν παραγγέλλῃ: «*ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε... τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε, προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε*» (Α΄ Θεσσ. 5.17-19). Ὁ Παῦλος ἐδῶ μᾶς λέγει νὰ φροντίσωμεν νὰ μείνωμεν ναοὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διατηροῦντες τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν τοῦ πνεύματός μας ἐν τῇ καρδίᾳ, διὰ νὰ φθάσωμεν νὰ γίνωμεν προφήται διὰ τῆς θεώσεως.

Τὸ βάπτισμα τοῦ ὕδατος «*εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν*» εἶναι μυστήριον ἀνεξάλειπτον, διότι ἡ συγχώρησις ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἄρρωστιάν μας εἶναι τὸ δεδομένον διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς θεραπείας. Ὅμως τὸ βάπτισμα τοῦ Πνεύματος δὲν εἶναι ἀνεξάλειπτον. Διὰ τοῦτο ὑπάρχει ἡ εἰδικὴ τελετὴ μετανοίας καὶ ἀναμυρώσεως τῶν μετανοούντων διὰ προτέραν ἀπάρνησιν τῆς πίστεώς των. Τὸ δὲ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως ἔχει προφανῶς τὴν ρίζαν του εἰς τὴν καθοδήγησιν τῶν ἰδιωτῶν νὰ φθάσουν, ἀπὸ τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας, εἰς τὸν φωτισμὸν

αὐτῆς. Εἴτε ἀνταποκρίνεται κανεὶς εἴτε ὄχι, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα «έντυγ-
χάνει» ἐν τῇ καρδίᾳ κάθε ἀνθρώπου. Μὲ ἄλλα λόγια ἡ ἀγάπη τοῦ
Θεοῦ καλεῖ ἐξ ἴσου τὸν καθένα, ἀλλὰ ὅλοι δὲν ἀνταποκρίνονται.

Οἱ μὴ ἀνταποκρινόμενοι θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ φαντάζωνται τὸν ἑαυ-
τὸν των ναὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χρι-
στοῦ καὶ νὰ γίνωνται, ὡς ἐκ τούτου, ἐμπόδιον τῶν ἄλλων εἰς αὐτὴν
τὴν ἀνταπόκρισιν. Οἱ εἰς κατάστασιν φωτισμοῦ συμπροσεύχονται εἰς
τὰς λειτουργίας των, ὡς ναοὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μέλη τοῦ
σώματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὰ μὴ μέλη, ὥστε νὰ γίνουν μέλη ἢ νὰ
ξαναγίνουν μέλη, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν τοὺς τὸ ἐγγυήθη τὸ βάπτισμα
τοῦ ὕδατος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Διὰ τοῦτο ὁ Χρυσόστομος προειδο-
ποιεῖ: «Μὴ τοίνυν θαρρῶμεν, ὅτι γεγόναμεν ἅπαξ τοῦ σώματος»²².

ιβ) Τὸ χάρισμα τῆς διερμηνείας.

Εἰς κάποιον σημεῖον τῆς ἱστορίας τῆς μεταποστολικῆς Ἐκκλησίας
τὸ χάρισμα τῆς συγχρόνου μεταφορᾶς τῶν προσευχῶν καὶ ψαλμῶν
ἀπὸ τὴν καρδίαν εἰς τὴν διάνοιαν, διὰ τὴν μεγαλόφωνον ἀπαγγελίαν
αὐτῶν πρὸς ὄφελος τῶν ἰδιωτῶν, ἀντικατεστάθη μὲ γραπτὰ ἀναγιγνω-
σκόμενα κείμενα μὲ καθορισμένα σημεῖα εἰς τὰ ὅποια οἱ ἰδιῶται
(λαϊκοὶ) ἀπαντοῦσαν μὲ τὸ «ἀμήν», «Κύριε ἐλέησον», κ.τ.λ. Ἐπίσης ἡ
προσευχὴ τῆς καρδίας συνειμήθη εἰς μικρὰν φράσιν (π.χ. Κύριε Ἰη-
σοῦ Χριστέ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλὸν) ἢ εἰς ρητὸν Ψαλμοῦ (παρά-
δοσις τῆς Αἰγύπτου τὴν ὁποίαν μετέφερε εἰς τὴν Δύσιν ὁ Ἅγιος
Ἰωάννης ὁ Κασσιανός). Κατὰ τὰ ἄλλα τὰ χαρίσματα τῆς 1 Κορ. 12:28
παρέμειναν τὰ ἴδια.

Ὁ Ρωμαῖος ἱστορικὸς τῶν Φράγκων Γρηγόριος ἐπίσκοπος Του-
ρώνης περιγράφει τὰ φαινόμενα καὶ τοῦ φωτισμοῦ καὶ τοῦ δοξασμοῦ.
Ἄλλὰ μὴ γνωρίζων τί εἶναι, τὰ περιγράφει ὡσάν θαύματα καὶ μὲ
τρόπον συγκεχυμένον²³. Οἱ Φράγκοι συνέχισαν τὴν σύγχυσιν ταύτην
καὶ τελικὰ ἐταύτισαν τὸν φωτισμὸν καὶ τὸν δοξασμὸν μὲ τὸν Νεο-
Πλατωνικὸν μυστικισμὸν τοῦ Αὐγουστίνου, τὸν ὁποῖον ὀρθῶς ἀπέρρι-
ψαν ὠρισμένοι Διαμαρτυρόμενοι, ἀφοῦ διὰ τοὺς Πατέρας ἀποτελεῖ
φαινόμενον δαιμονικόν.

22. PG 60:23. Βλ. Ἰ. Ρωμανίδου, *Τὸ Προπατορικὸν Ἀμάρτημα*, ἔκδοσις β',
Ἀθήνα 1989, σελ. 173.

23. John S. Romanides, *Franks, Romans, Feudalism and Doctrine*, Holy
Cross Orthodox Press, Brookline 1981, pp. 53-57.

ιγ) Δοκιμάζω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν.

«Ὡστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου. Δοκιμάζω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἱκανοὶ» (1 Κορ. 11:27-30). Μὲ ἄλλα λόγια πρέπει κανεῖς νὰ δοκιμάσῃ τὸν ἑαυτόν του, ἂν εἶναι στὴν κατάστασιν φωτισμοῦ, καὶ ἐπομένως μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὲ τοῦλάχιστον τὰ «γέννη γλωσσῶν», δηλαδὴ τὴν νοερὰν προσευχήν. Ἄλλως ἐσθίει τὸν ἄρτον καὶ πίνει τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως (Κορ. 11:27). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εὐρίσκεται μεταξὺ ἢ τῶν «ἀσθενῶν», ἢ τῶν «ἀρρώστων», ἢ τῶν πνευματικῶς «κοιμωμένων (νεκρῶν)» (1 Κορ. 11:30), δηλαδὴ μὴ μετέχων εἰς τὴν πρώτην ἀνάστασιν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου. Ὁ τοιοῦτος μετέχει εἰς τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν οὐχὶ ἀξίως, ἀλλὰ εἰς κατάκριμα. Δὲν πρέπει κανεῖς νὰ χρησιμοποιεῖ τὸν δεῖπνον τῆς ἀγάπης (ποῦ τότε συνῶδευε κάθε εὐχαριστιακὴν σύναξιν) ὡς εὐκαιρίαν νὰ τρώῃ καὶ νὰ πίνη. Τοῦτο κάμνει κανεῖς στὸ σπίτι του (1 Κορ. 11:21-22, 34), «εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν (δηλαδὴ διὰ τῆς νοερᾶς προσευχῆς), οὐκ ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν» (1 Κορ. 11:31-32). Εἰς τὸν φωτισμὸν καὶ εἰς τὸν δοξασμὸν κρινόμενοι οἱ φωτισθέντες καὶ οἱ θεωθέντες ἐκπαιδεύονται ἐντὸς τοῦ πνεύματός των ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν. Τὴν θεραπείαν αὐτὴν περιγράφει ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν 1 Κορ. 12-15:11²⁴, ὅπως εἶδαμεν.

ιδ) Ἡ διατύπωσις τῶν δογμάτων.

Ὁ μόνος σκοπὸς τῆς διατυπώσεως τῶν δογμάτων, ἀπὸ Οἰκουμενικὰς καὶ Τοπικὰς Συνόδους, ἦτο καὶ εἶναι ἡ διαφύλαξις τῶν πιστῶν ἐντὸς τῆς θεραπευτικῆς αὐτῆς ἀγωγῆς τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας καὶ τοῦ δοξασμοῦ/θεώσεως καὶ ἀπὸ κομπογιαννίτες μὴ ὀρθοδόξους καὶ τυπικὰ ὀρθοδόξους ἱατρούς. Τοῦτο ἐπειδὴ «πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ...» (Ρωμ. 3:23). Αἱ διατυπώσεις τῶν δογμάτων οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μὲ θεολογικὸν ἢ φιλοσοφικὸν στοχασμὸν ἐπάνω στὰ μυστήρια τῆς Ἁγίας Τριάδος,

24. *Αὐτόθι.*

τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου καὶ τῆς θεώσεως. Ἡ ἀρρώστια τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὸν σκοτασμόν τοῦ πνεύματος εἰς τὴν καρδίαν, πὸν ἀρχίζει νὰ θεραπεύεται μὲ τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν, καὶ ὄχι μὲ στοχασμοὺς θεολογικο-φιλοσοφικοὺς. Τοῦτο διότι οὐδεμία ὁμοιότης ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἀκτίστου Θεοῦ καὶ τῶν κτισμάτων Του καὶ «*Θεὸν φράσαι ἀδύνατον, νοῆσαι δὲ ἀδυνατώτερον*». Διὰ τοῦτο οἱ περὶ Θεοῦ καὶ ἐνσαρκώσεως στοχασμοὶ τοῦ Αὐγουστίνου καὶ τῶν Φραγκο-Λατίνων καὶ Διαμαρτυρομένων ὁπαδῶν του, καὶ ὅπως καὶ οἱ στοχασμοὶ ὠρισμένων τυπικὰ ὀρθοδόξων «*θεολόγων*», γενόμενοι βάσει τῆς analogia entis καὶ τῆς analogia fidei, εἶναι παντελῶς ξένοι πρὸς τὴν Βιβλικὴν καὶ Πατερικὴν παράδοσιν. Σήμερον θεωροῦνται μάλιστα ὡς γνώρισμα νοητικῶς καθυστερημένων τινων θρησκολήπτων.

Ὁ μόνος σκοπὸς τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων εἶναι ἡ διαφύλαξις τῆς ὁδοῦ τῆς ἐν Χριστῷ θεραπείας μέσῳ τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας καὶ τῆς θεώσεως τῶν πιστῶν.

3) *Σύνοδοι καὶ Πολιτισμοί.*

α) *Ἡ προέλευσις τῶν Συνόδων.*

Τὸ συνοδικὸν σύστημα προῆλθεν: 1) ἐκ τῆς ὁμάδος τῶν προφητῶν εἰς κάθε Ἐκκλησίαν, καὶ 2) ἐκ τῶν ἀποστόλων, ὡς τῶν ἐποπτῶν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἰδρυομένων Ἐκκλησιῶν.

Οἱ ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι τῶν ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν προῆρχοντο ἀπὸ τοὺς προφήτας καὶ διδασκάλους. Ἡ γενικὴ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἐπίβλεψις ἐπὶ τοπικῶν ὁμάδων ἐκκλησιῶν συνεχίσθη, μετὰ τὸν θάνατόν των, ἀπὸ τὴν συλλογικὴν ἐπίβλεψιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων τοὺς ἐνοριακοὺς των φωτισμένους καὶ θεουμένους ἐπισκόπων, συγκροτημένων εἰς συνόδους. Ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτὴν οἱ συνοδικοὶ ἐπίσκοποι εἶναι κατὰ κυριολεξίαν, οἱ διάδοχοι τῶν ἀποστόλων.

Εἰς κάποιον σημεῖον, Ἐκκλησίαι, ὅπως ἐκείνη τῆς Λαοδικείας (Ἄποκ. 3:14-22), ἠῤῥῆθησαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἐγιναν δεκταὶ ὡς ἡμφυσιολογικαί, ὅσον ἔμειναν ὑπὸ ἐποπτεῖαν. Φαίνεται ὅτι ἐξ αἰτίας μιᾶς τοιαύτης συγκυρίας, ἀρχίζουν νὰ ἐμφανίζωνται Ἐκκλησίαι, ὅπου προΐστανται πρεσβύτεροι ἀντὶ ἐπισκόπων, διότι δὲν ὑπῆρχον ἀρκετοὶ θεούμενοι, διὰ τὸν βαθμόν τοῦ ἐπισκόπου.

Ὅτι οἱ ἐπίσκοποι πρέπει νὰ ἐκλέγωνται ἐκ τῶν θεουμένων, ἔμεινε βασικὴ προϋπόθεσις τῆς Ὄρθοδόξου Παραδόσεως, ἰδιαίτερως ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, μέχρι

τὸν 19ον αἰῶνα. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου οἱ θεοῦμενοι ἀποσυνεδέθησαν ἀπὸ τὸν ἐνοριακὸν κλῆρον καὶ ἤρχισαν νὰ ἐμφανίζωνται εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῶν ἀναχωρητῶν καὶ μοναχῶν, οἱ ὅποιοι γίνονται ἐν συνεχείᾳ τὰ φυτώρια διὰ τὴν προετοιμασίαν ὑποψηφίων Ἱεραρχῶν καὶ κυρίως προέδρων συνόδων.

Ἡ κυρία εὐθύνη τῶν ἐπισκοπικῶν συνόδων ἦτο τῆς θεραπείας τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας καὶ τῆς θεώσεως καθὼς καὶ ἡ πλήρης ὑποστήριξις ὄλων τῶν προγραμμάτων ἐφαρμογῆς τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐν λόγῳ θεραπείας διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ συνόλου τῆς κοινωνίας. Πάντα ταῦτα προϋπέθετον τὴν χειροτονίαν γνησίων ἱατρῶν καὶ τὴν ἀπόρριψιν τῶν κομπογιαννιτῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἀφηρημένοι στοχασμοὶ ἢ ἀπεμάκρυνον ἀπ' αὐτὴν τὴν θεραπείαν καὶ τελειώσιν, ἢ ἔφθανον μέχρι πρὸ τῆς θεραπείας καὶ ἐβούλιαζον ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ τέλος τῆς ἠθικολογίας.

Ἀκριβῶς λόγῳ τῆς ταυτότητος θεραπείας καὶ τελειώσεως εἰς ὄλους τοὺς φωτισμένους καὶ θεουμένους, δὲν κατενόησαν ποτὲ οἱ Ὁρθόδοξοι τὴν δογματικὴν αὐθεντίαν ὡς ἐπιβαλλομένην ἄνωθεν, ἀλλ' ὡς ὑπάρχουσαν εἰς τοὺς φωτισμένους καὶ θεουμένους ἔσωθεν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοινὴ αὐτῆ ἐμπειρία καταξιώνει τὴν πραγματικότητα, ὅτι «*Θεὸν φράσαι μὲν ἀδύνατον, νοῆσαι δὲ ἀδυνατώτερον*», δὲν ἦτο δυνατὸν οἱ δοξασμένοι νὰ διαφωνήσουν μεταξὺ τῶν εἰς τὴν χρῆσιν διαφορετικῶν ὄρων, ἀρκεῖ νὰ ὀδηγοῦν εἰς τὸν φωτισμὸν καὶ δοξασμὸν. Τὸ σχίσμα μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων εἶναι ἓνα παράδειγμα ἀποδοχῆς διαφορετικῶν τρόπων διατυπώσεως ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν καὶ ἐνὸς μόνου τρόπου διατυπώσεως ἀπὸ τὴν ἄλλην.

β) Σύνοδοι καὶ Πολιτισμοί.

1. Ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς τῶν Ρωμαίων.

Ἡ δύναμις τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως ὄχι μόνον ὑπέμεινε καὶ ἐβάστασε τοὺς διωγμούς, ἀλλὰ καὶ κατέκτησε τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ ἐγένετο ἡ καρδιά τοῦ Ἑλληνικοῦ τῆς Πολιτισμοῦ. Μὴ οἰκείοι μὲ τὴν πραγματικότητα αὐτὴν ἱστορικοί, δὲν ἔχουν κανένα τρόπον, νὰ κατανοήσουν τὴν ἔκτασιν τῆς μεταμορφώσεως ποὺ ὑπέστη τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος ἀπὸ τὴν θεραπείαν τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως. Τὸ κριτήριον μὲ τὸ ὅποιον ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία ἔκαμε τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν καὶ πράξιν καὶ τὸ συνοδικὸν τῆς σύστημα μέρος τῆς νομοθεσίας καὶ τῆς διοικήσεώς της, δὲν διέφερε πολὺ ἀπὸ τὴν σημερινὴν νομικὴν ὑποστήριξιν τῆς γνησίας ἱατρικῆς καὶ τῆς προστασίας τῶν πολιτῶν ἀπὸ κομπογιαννίτας. Ἐρησκείαι καὶ δόγματα, ποὺ

ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν θέωσιν, δὲν ἐθωροῦντο μόνον ἐπικίνδυνα διὰ τὴν σωτηρίαν, ἀλλὰ καὶ ὡς μὴ συντελεστικά εἰς τὴν παραγωγὴν πολιτῶν ποῦ θὰ ἠδύναντο νὰ συντελέσουν εἰς τὴν θεραπείαν καὶ μεταμόρφωσιν τῆς κοινωνίας.

Ἡ συμβολὴ τῶν φωτισμένων καὶ δοξασμένων εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν, τόσον εἰς τὸ Ἀνατολικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸ Δυτικὸν τμῆμα τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅσον δύναται οἱ μὴ γνῶσται τῆς Ὁρθοδοξίας ἱστορικοὶ νὰ φαντασθοῦν, ἔστω καὶ ἂν πολλαὶ ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν προσδοκιῶν ἀπεδείχθησαν οὐτοπικαί.

Ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία καὶ ὁ Ἑλληνικὸς τῆς Πολιτισμὸς ἀντικατεστάθησαν ἀπὸ κάποιαν «*Βυζαντινὴν*» αὐτοκρατορίαν καὶ κάποιον «*Βυζαντινὸν*» πολιτισμὸν, εἶναι καθαρὰ καρικατούρα. Ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ δοξασμὸς εἶχον γίνεαι ἢ καρδία καὶ ὁ πυρὴν τόσον τοῦ Ἀνατολικοῦ, ὅσον καὶ τοῦ Δυτικοῦ μέρους τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Αὐτὴ ἡ παράδοσις τῆς θεραπείας καὶ τῆς τελειώσεως δὲν ἐνδιέφερε τοὺς Τεῦτονας κατακτητὰς τῶν Δυτικῶν Ρωμαίων. Ἄλλ' οἱ Ἀνατολικοὶ Ρωμαῖοι διετήρησαν καὶ συνέχισαν τὴν παράδοσιν αὐτὴν, ἢ ὅποια δὲν εἶναι «*Βυζαντινὴ*» ἀλλὰ Ἀποστολική.

2. Φραγκο-Λατινικὸς Πολιτισμὸς.

Οἱ Μερσβίγγιοι γῆρας τῶν Φράγκων ἐσφετερίσθησαν πρῶτον τὸ δικαίωμα ἀρνησικυρίας εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν ἐπισκόπων. Κατόπιν ἐσφετερίσθησαν τὸ δικαίωμα διορισμοῦ τῶν ἐπισκόπων. Ἐν συνεχείᾳ ἀνεκάλυψαν τὴν οἰκονομικὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς πωλῆσεως τῶν θέσεων τῶν ἐπισκόπων διὰ τῆς πλειοδοσίας. Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον οἱ Ρωμαῖοι ἐπίσκοποι τῆς Φραγκίας ἔχασαν τὴν ἐπαφὴν τῶν μὲ τὸν φωτισμὸν καὶ τὸν δοξασμὸν, ποῦ ἐπεβίωσαν ἀνάμεσα εἰς τὸν μοναχισμὸν, κληρὸν καὶ λαόν, ὅπως φαίνεται σαφῶς εἰς τοὺς βίους τῶν ἁγίων. Ἐν συνεχείᾳ ηὔξηθη ὁ ἀριθμὸς τῶν Φράγκων ἐπισκόπων μέχρις ὅτου οἱ Καρολίνοι Φράγκοι ἐξεδίωξαν τοὺς ἐναπομείναντας Ρωμαίους ἐπισκόπους καὶ ἐπέβαλον τοὺς ἑαυτοῦς τῶν ὡς ἐπισκόπους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ ἰδιαιτέραν φροντίδα ἀστυνομεύσεως τῶν Ρωμαίων, ποῦ εἶχον μεταβληθῆ εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῆς δουλοπαροικίας. Οὕτως αἱ Φραγκο-Λατινικαὶ βασιλείαι καὶ εὐγένειαι ἔκαμον τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν ἰδιοκτησίαν τῆς φυλῆς τῶν. Ἡ ἀπειθεία τῶν δούλων καὶ δουλοπαροικῶν εἰς αὐτὴν τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν διωρθῶντο ἀπὸ τὸν ἐπισκοπικὸν στρατόν.

Οὔτε μία ἐκ τῶν δογματικῶν πρωτοβουλιῶν τῶν Φράγκων, κατὰ

τὸν 8ον καὶ 9ον αἰῶνα, ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα ἀναζητήσεως πληροφοριῶν καὶ ἐπεξηγήσεων ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, τῶν ὁποίων τὰς δογματικὰς διατυπώσεις διέστρεφον. Οἱ Φράγκοι δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ κάμουν διάλογον, ἀπλῶς διότι ἦσαν ἀμαθεῖς βάρβαροι μὲ μίαν ἀπίστευτον αὐτοπεποίθησιν, ὅτι εἶναι ἡ ἐκλεκτὴ φυλὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ὁ Αὐγουστίνος εἶναι ὁ καλύτερος ὁδηγὸς εἰς ὅλα τὰ οὐσιώδη ζητήματα τῆς πίστεως. Δυστυχῶς ὁ ἐπίσκοπος Ἰππῶνος δὲν εἶχε κατανοήσει τὸν βιβλικὸν φωτισμὸν καὶ δοξασμὸν.

Μερικοὺς αἰῶνας ἀργότερον ἤρχισαν οἱ Φράγκοι νὰ πληροφοροῦνται διὰ τοὺς Πατέρας καὶ τὰς Ρωμαϊκὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους. Ἄλλ' ἀπλῶς ὑπέταξαν καὶ αὐτὰς εἰς τὴν ἰδικήν των παράδοσιν καὶ ἀνέδειξαν τὸν Αὐγουστίνον εἰς τὸ κατ' ἐξοχὴν κλειδί τῆς ἐρμηνείας των. Ἔτσι, οἱ Φράγκοι οὐδέποτε εἶδον, καὶ οἱ Λατῖνοι ἀκόμη δὲν βλέπουν, τὴν κάθαρσιν καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς καρδίας καὶ τὸν δοξασμὸν οὔτε εἰς τὴν Π., οὔτε εἰς τὴν Κ. Διαθήκην, οὔτε εἰς τοὺς Πατέρας. Οὐδέποτε εἶδον, καὶ οὔτε ἀκόμη βλέπουν, τὴν ἀνάγκην θεραπείας τῆς ἀναζητούσης τὴν εὐδαιμονίαν νόσου καὶ τῆς μεταμορφώσεως τῆς ἰδιοτελοῦς ἀγάπης, εἰς ἀγάπην, ἣτις «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς». Συνεχίζουσι νὰ πιστεύουσι ὅτι ἡ θέα τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ παράδεισος καὶ ἡ εὐδαιμονία καὶ ὅτι ἡ ἔλλειψις τῆς θέας τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ κόλασις. Δηλαδὴ ἀπορρίπτουσι τὸ θεμέλιον τῆς διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ εἶδουν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ, ἀλλ' ὅλοι δὲν θὰ μετάσχουν.

3. Δυτικὸς Πολιτισμὸς.

Τμήματα τῆς Μεταρρυθμίσεως ἦλθον εἰς σαφεστέραν ρῆξιν μὲ τὸν Φραγκο-Λατινικὸν Χριστιανισμὸν ἀπὸ ἄλλα τμήματα καὶ ἐπανήλθον, μέχρις ὠρισμένου σημείου, εἰς τὴν δικαίωσιν διὰ τῆς πίστεως ἐκείνης, ἣτις εἶναι χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ καρδίᾳ. Ἡ πρόσφατος συμφωνία μεταξὺ Λουθηρανῶν καὶ Ὁρθοδόξων περὶ τοῦ Κανόνος τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Θεοπνευστίας συμπεριλαμβάνει τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀποδοχὴν τῆς ἀληθείας, ὅτι ἡ δικαίωσις (φωτισμὸς) ὀλοκληρῶνεται εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν μὲ τὸν δοξασμὸν. Τοῦτο θὰ πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ οὐσιαστικὸν βῆμα πρὸς τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ', ἐπίσης, διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἐν ἐξελίξει ἀκόμη εὐρισκομένου Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ.

Συμπεράσματα.

Ὁ Φραγκο-Λατινικὸς καὶ ὁ Δυτικὸς Πολιτισμὸς καὶ τὸ Ἰσλάμ εἶναι κυριαρχημένα ἀπὸ τὴν νόσον τῆς ἀναζητούσης τὴν εὐδαιμονίαν

ιδιοτελείας. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἢ ἀρρώστια εὐρίσκεται εἰς τὸ θεμέλιον ὄλων τῶν προσωπικῶν καὶ κοινωνικῶν νοσημάτων. Παραμένουσα πάντα ἀνεξέλεγκτος, ὀδηγεῖ αὐτομάτως εἰς συγκρούσεις συμφερόντων εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς κοινωνίας καὶ εἰς τὴν ἰδιοτελεῖ ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ περιβάλλοντος ὑπὸ τῶν συνανθρώπων των. Ἡ σύγχρονος τεχνολογία καὶ ἐπιστήμη ὑπετάγησαν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀρρωστίας αὐτῆς, ὡς ἐκφράζεται εἰς τὴν καταναλωτικὴν οἰκονομίαν, ἢ ὁποῖα διαβρῶνει τὰς κοινωνικὰς δομὰς καὶ ὠθεῖ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν φυσικῶν πόρων πέραν τῶν ὑποφερτῶν ὁρίων.

Ἡ ἀνθρωπότης κατώρθωσε νὰ ἐπιβίωσῃ τῶν ἀναριθμητῶν καταστροφῶν τοῦ παρελθόντος, αἱ ὁποῖαι προεκλήθησαν ἀπὸ αὐτὴν τὴν νόσον. Ὅμως ἡ γενεὰ μας ἔχει τὴν «τιμὴν» νὰ ζῆ εἰς ἐκείνην τὴν φάσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ἢ ὁποῖα, διὰ πρώτην φοράν, μαρτυρεῖ περὶ τῆς «ικανότητος» τῆς ἀνθρωπότητος νὰ αὐτο-καταστραφῆ πλήρως, εἴτε ἀπὸ πυρηνικὸν συμβᾶν ἢ ἀπὸ μόλυνσιν καὶ διατάραξιν τῆς οἰκολογικῆς ἰσορροπίας.

Ἡ ὠμὴ ἰδιοτέλεια διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ κόσμου καὶ διὰ τὴν εὐημερίαν τῆς κοινωνίας, δύναται τελικῶς νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς ὑπευθύνους νὰ εὔρουν μίαν λύσιν εἰς τὸ φάσμα αὐτὸ τῆς πυρηνικῆς καὶ τῆς οἰκολογικῆς καταστροφῆς. Ἡ μόνη λύσις φαίνεται νὰ εἶναι ἡ συλλογικὴ αὐτο-ἐπιβολὴ μιᾶς ἀσκητικῆς ἐγκρατείας.

Τὸ ὅτι, 1) ὁ πόθος διὰ τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι «ἡ» ἀρρώστια τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τὸ ὅτι, 2) ἡ θεραπεία τῆς «εἶναι» ἢ κάθαρσις καὶ ὁ φωτισμὸς τῆς καρδίας καὶ ὁ δοξασμὸς, εἶναι δύο ἀλήθειαι τῆς ἀποκαλύψεως ποὺ θὰ ἔκαμε καλὰ ὁ κόσμος νὰ μὴν ἀγνοῇ.

Αὐταὶ αἱ ἀλήθειαι τυγχάνουν νὰ εἶναι τὰ κλειδιὰ τῆς μετ' ἀλλήλων ἐνώσεως ἐν τῇ ἀκτίστῳ δόξῃ τῆς Ἁγίας Τριάδος, διὰ τὴν ὁποῖαν προσεύχεται ὁ Χριστὸς (Ἰω. 17), διὰ νὰ πιστεύσῃ ὁ κόσμος.